АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН 47 ЖЭЛЭЙ ОЙ МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

(...)ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 265 (10633) | 1964 оной ноябриин 7, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ҺАЙНДЭРЭЙ АЙЛШАД

Агуухэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадаха социалис оронуудай партийно-правительственнэ делегацинууд КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын уряалаар Москва ерэжэ үргэлжэлһөөр.

ДРВ-гэй делегацие Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй Премьер-Министр Фан Ван Донг, ГДР-эй делегацие — Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, СЕПГ-гэй Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф толгойлно.

Хитадай Коммунис партиин ЦК-гай Түрүүлэгшын орлогшо, КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Эньлай КНР-эй делегацие толгойлжо ерээ. Кубын делегацие Кубын Социалис революциин нэгэдэмэл партиин (ПУРСК) Национальна хүтэлбэриин Секретариадай гэшүүн, Промышленностиин министр майор Эрнесто Гевара толгойлно. МНР-эй делегациин ударидагшань — Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цэдэнбал.

Польшын делегацие — Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, Чехословакиин делегацие — Чехословакиин коммунис партиин ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь И. Гендрих. Югославиин делегацие — Югославиин Коммунистнуудай союзай ЦК-гай Исполкомой гэшүүн Велько Влахович толгойлжо ерэнхэй.

ҺАЙНДЭРӨӨР, ҺАЙНДЭРӨӨР!

РЕВОЛЮЦИИМНАЙ ХҮСЭТЭ АЛХАМ

Хайшаашье хара, хаанашье яба — жабхаланта һайндэрэй тэмдэгүүд. Октябриин Улаан тугуудан намилзаан, дуу хүгжэмэй зэдэлээн, габшагай ажалай охин соогуур Агуухэ һайндэрнай айлшалжа ерэбэл. Хото нүдөөгөөрнай, талмай гудамжануудаарнай, айл аймагуудаарнай Агуухэ һайндэр бата алхамаар дабшанал. Һайндэрөөр, нүхэдүүд!

Агуухэ һайндэр! Ажабайдалдамнай зааяшаһан эдэ үгэнүүд хүнэй сэдьхэлдэ яанаа дүтэ, ойлгосотой, ямар гүн гүнзэгы удхатай гээшэб! Мүнөөдэр бидэ дүшэн долоодохи жэлээ Агуухэ Октябриин һайндэрые тэмдэглэжэ байнабди. Дүшэн долоон жэл — түүхын хэмжүүрээр сэгнэбэл, богонишог (...)е гээшэ aаб даа. Теэд энээхэн лэ дүшэн долоон жэлэй туршада соо манай орон дотор, манай бүхы түби дээрэ ямар ехэ хубилалтанууд болоо гэхэбта! Эдэ бүгэдэ 47 жэлэй урда тээ илаһан Агуухэ Октябриин социалис революциин бодото үрэ ашань гэхэ юм. Дэлхэйн түүхэдэ Агуухэ Октябриин анха түрүүн гэрэлтүүлһэн туяа доро, бүгэдые илагша марксизм-ленинизмын туг доро мүнөө жэлһээ жэлдэ зэдэн миллион ажалша арад жатсана. Дэлхэйн бүхы арадуудта Амгалан байдал, Ажал, Сүлөө, Тэгшэ эрхэ, Хани холбоо, Зол жаргал зааяатша коммунизм — мүнөө үедэ мандажа байһан үзэл суртал иимэ!

КПСС-эй Программын ХХ, XXI, XXII съезднүүдэй тодорхойлһон партиин хэлбэришэгүй ленинскэ хараа шугам шууд сэхээр бэелүүлжэ, совет арад коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха замдаа маша ехэ амжалтануудые түйлажа байна. Буряад оронойемнай гайхамшагта ехэ хүгжэлтэ энээндэ арсашагүй жэшээ болодог лэ. Манай түрүү предприятинууд, тэрэ тоодо Улаан-Үдын шэлэй завод, нарин сэмбын фабрика, Галуута-Нуурай шахтоуправлени, Хандагатайн леспромхоз гэхэ мэтэ республика дотороо эрхимэй эрхимүүд гэһэн солотой. Жэшээ болгон, Галуута-Нуурай шахтанууды абаад үзэебди. Эндэхид һайндэрэй урда тээхэнэ 11 һарынгаа түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхээ.

Баян дэлгэр Буряад оронойемнай хүдөө ажахы мүн лэ ехэ амжалтатай, 8,2 миллион пууд тарла Эхэ оронтоо тушааһан тарлашадаймнай ажалай илалта үндэрөөр сэгнэжэ, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршалаа ха юм. Республикымнай тарлашад, малшад, бүхы хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахыгаа интенсификациин замаар улам хүгжөөжэ, бүри ехэ амжалта түйлаха байһанаа бүримүһэн ойлгодог.

Ажахын, соёл культурын, эрдэм ухаанай алишье һалбаринда түйлаһан амжалта, илалтамнай яһала ехэ. Мүнөөдэр Октябриин һайндэр омог баяртайгаар тэмдэглэжэ байхадаа, саашанхи зорилтонуудаа эли тодоор мэдэхэ революционно ёһоной шэнэ хүсэтэ алхам хэхээр хэзээдэшье бэлэн байха ёһотойбди, хэхэшьебди.

В. И. Ленинэй эмхидхэн байгууһан алдарта Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ!

ҺАЙНДЭРӨӨР, ҺАЙНДЭРӨӨР!

Элидхэнэбди шамдаа, ОКТЯБРЬ!

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин коллектив шулуу нүүрһэ малтан абаха 11 һарынгаа түсэб дүүргэбэ. Нээмэл аргаар нүүрһэ малтан абаха шэнэ арга үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар энэ амжалта түйлагдаа. Нүхэр Г. Я. Шубинай участок 89 мянган тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтаһан байна.

Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой хүдэлмэришэд Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар утаба. Эндэ 1360 тонно цемент, 800 мянган плиткэ шифер октябриин түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив 10 һарынгаа заабаринге бүхы показателяар дүүргэнхэй. Молибденэй концентрат малтаха түсэб октябрь соо үлүүлэн дүүтэгдээ. Алта малтаха жэлэйнгээ түсэб 117 процент дүүргэжэ, һайндэрые утаба.

★ Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод октябрь һарада 22 трактор заһабарилаад, мүнөө хоёр час бүхэндэ нэгэ трактор бэлэн болгожо гаргана.

✦ Сэлэнгын совхозой Билюутын, Ехэ-Цагаанай һаалиин фермын малшадта «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

Баярай суглаан

Үсэгэлдэр Улаан-Үдын опера, баледэй театр соо Агуухэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойн баярай суглаан болоо. КПСС-эй обкомой секретарь Б. С. Семенов элидхэл хээ.

Элидхэлэй һүүлээр ехэ концерт харуулагдаа.

Д. ГАРМАЕВАЙ зураг

СССР-эй Оборонын министрэй ПРИКАЗ

1964 оной ноябриин 7. *№ 246* *Москва город*

Нүхэд солдадууд, матросууд сержантнууд, старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд, адмиралнууд!

Агуухэ Октябриин социалис революциин 47-дохи жэлэй ойе совет арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна.

Коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта шэнэ амжалтанууд түйлагдажа байһан оршон байдалда манай Эхэ орон энэ гайхамшагта һайндэрые тэмдэглэжэ байна.

Замбуулиинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар совет хүчүүдэй түйлаһан элитэ ехэ амжалтануудаар гурбан космонавтнуудай һуужа ябаһан «Восход» олон жолоодогдодог онгосын ниидэлгээр бүхы дэлхэйн хүн зон һонирхоо.

Түйлагдаһан амжалтанууд коммунизмын илан диилэхын түлөө, саашанхи габьяа гаргаха хэрэгтэ городууд болон тосхонуудай ажалшадые зоригжуулна. Түрэл Коммунис партияа, тэрэнэй Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсаһан совет арад агуухэ Ленинэй зааһан замаар найдамтайгаар дабшана. КПСС-эй XX, XXI, XXII съезднүүдэй шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан генеральна хараа шугамые шууд сэхээр бэелүүлнэ.

Коммунис партии, совет правительство хадаа ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбан зэргэ оршон байха ленинскэ политикые тууштайгаар, шууд сэхээр бэелүүлнэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулхын түлөө, дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулхын түлөө шийдхэбэрилэгээр тэмсэнэ. Энэ амгалан ёһоной, арадуудай хоорондын хани барисаанай политика бүхы үнэн хүн түрэлтэнэй зүгһөө ехээр дэмжэгдэнэ.

Тэрэнэй хамта, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалда гүбэгтэй ябуулгануудаа бүри эршэтэй болгожо байдаг эзэрхэг түримхэй империалис хүсэнүүд дэлхэй дээрэ бии гэжэ совет хүнүүд хараадаа абадаг.

Иимэ эрхэ байдалда Коммунис партии, совет арад хадаа Совет гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха шадабарие бэхижүүлхын, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүсэ шадалые дээшэлүүлхын түлөө бүхы шухала хэмжээнүүдые абана.

Өөрынгөө арадта, коммунизмын хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ байдаг совет сэрэгшэд дай һүжэрөөгшэдэй ашануудай хойноһоо һэрэмжэтэйгээр ажаглан харана, Советскэ Союзай аюулгүй байдалые найдамтайгаар хамгаална. Хэрбээ манай эхэ орондо, социалис хани нэгэдэлэй оронуудта добтолон орохые һэдээд байгаа һаань, ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлые аха дүү социалис оронуудай арминуудтай хамта бута сохихоор совет сэрэгшэд бэлэн байна.

Нүхэд солдадууд, матросууд, сержантнууд, старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд адмиралнууд!

Агуухэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан, таанадые амаршалнаб! Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ, сэрэгэй шадабари нарижуулан һайжаруулгадаа, жаяг журам болон ёһо гурим бэхижүүлгэдээ, сэрэгүүдэй дайшалхы зэһэнги байлгые хангалгадаа саашанхи амжалта түйлахыень Армиин болон Флодой личнэ составта хүсэнэб. Һэримжэтэй байгты, коммунизм байгуулжа байһан манай арадай түүхэтэ түйлалтануудые хёрхоор хамгаалагты.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойе тэмдэглэн **захирхамни:**

Мүнөөдэр, ноябриин 7-до, манай Эхэ оронойнгоо ниислэл Москвада, союзна республиканүүдай ниислэлнүүдтэ, тэрэшэлэн баатар-городуудта — артиллерийскэ гушан буудалгаар салют үгэхэ.

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон — Совет Социалис Республиканүүдай Союз мандаха болтогой!

Совет арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай илалтануудые зоригжуулан эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет предприятинуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй, колхозууд болон совхозуудай коллективүүдэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба.

КПСС-эй обкомой бюрогой, Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор иимэ промышленна предприятинууд, үйлэдбэриин управленинууд, колхозууд болон совхозууд III кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр республиканска Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ:

Улаан-Үдын шэлэй завод (директорынь А. Р. Болотов, парторганизациинь секретарь Р. Н. Шмыгин, завкомойнь түрүүлэгшэ В. М. (...)ков). III кварталайнгаа түсэбые продукци бүтээн гаргалгаар 111,6 процент, товарна продукциин — 112,4 процент, хүдэлмэришэн бүриин бүтээсын — 114 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй дундуур салин хүлһэнэй — 101,2 процент дүүргээ, товарна продукци бүтээлгын түхэриг бүхэнэй гаргашань 0,6 процентээр хямдаруулагдаа;

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика (директорынь К. П. Альц(...), парторганизациинь секретарь А. М. Пушкина, фабкомойнь түрүүлэгшэ И. А. Тропников). Продукци бүтээхэ түсэбөө 106,7 проц., товарна продукциин — 100 проц., хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсын — 103,6 проц., хүдэлмэришэн бүхэнэй дундуур салингай — 101,5 проц. дүүргэгдээ, товарна продукци бүтээлгын түхэриг бүхэнэй гаргашань 3,1 процентээр хямдаруулагдаа;

Улаан-Үдын химлесхоз (директорынь Н. И. Филоненко, профсоюзай комитедэйнь түрүүлэгшэ Г. Ф. Кузненкова). Продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 127 процент, товарна продукциин — 127 процент, хүдэлмэришэн бүриин бүтээсын — 133,6 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй дундуур салин хүлһэнэй — 110,5 процент дүүргэгдэһэн, товарна продукциин түхэриг бүхэнэй гаргашань 19,3 процентээр хямдаруулагдаһан байна;

Хандагатайн леспромхоз (директорынь Е. И. Тугутов, партийна организациинь секретарь Д. М. Измалков, профсоюзай комитедэйнь түрүүлэгшэ Н. П. Мигулян). Продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 103 процент, товарна продукциин — 117,5 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсын — 104,1 процент дүүргээ, товарна продукци бүтээлгын түхэриг бүхэнэй гаргашань 0,8 процентээр хямдаруулагдаа;

Галуута-Нуурай шахтоуправлени (начальнигынь И. Д. Даржаев, партийна организациинь секретарь К. Д. Слюнкин, профсоюзай комитедэйнь түрүүлэгшэ П. И. Малков). Продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 105,4 процент, товарна продукциин — 107,1 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсын — 105,9 процент дүүргээ, товарна продукци бүтээлгын түхэриг бүхэнэй гаргашань 0,2 процентээр хямдаруулагдаа.

Улаан-Үдын ликеро-архиин завод (директорынь Н. И. Воробьев, парторганизациинь секретарь Е. Г. Меньшикова, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ В. И. Никитин). Продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 101,5 процент, товарна продукциин — 101,5 процент, хүдэлмэри-

(*Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта*)

Н. ДАМДИНОВ

БАЯРАЙ ШҮЛЭГ

Хүндэтэ нүхэрни, далай үргэн үйлсэдөө
Хүтэрэлдэһөөр гараябди.
Улаан тугуудаа дээрэ үргэһэн хүнүүдээ
урмашажа хараябди.
Баярай дэлгёор хүгжэм татаһан жагсаалдаа
Барандаа жэгдэ алхалаебыл.
Мүнөөдэртөө үбгэдшье залуурна бэшэ аал даа? —
Мүн даа! — гэжэ хэлэебыл.
Үхибүүд хүхинэ, тугхануудые гартаа барин, —
Үйлсэ сэсэглээ гэмээр.
Нарата байдал бидэндэ асарһан Октябриин
Һанаанинь нэгые нэмээл.
Аяар тэрэ арбан долоодохи ондо,
«Аврорынгоо» дохёо дор,
Эрхэ сүлөөмнай түрөө бэлэйл тэндэ —
Эды болоолди мүнөөдэр!
Хараллаи тэрэ — Карибска далайн хүбөө дээр —
Хаанаһаа унаһан сусал бэ? —
Улаан тугууд дүлэ татабал мүнөөдэр,
Урма баяр бусалба.
Амар мэндээ хүргэнэ...
Алжир арадай баатар зоригто хүбүүд
Алишье зүгтэ мүнөөдэр ажалша хүнүүд
Агуу баяраа үргэнэ.
Далбана тугууд, ниидэнэ тугууд олоороо,
Далинууд доронь — дулаан.
Үнгэ будагаараа, абаһан нэрэ солоороо
Үдэ хотомнай — улаан!
Улаан Москва, Улаан Прага, Улаан-Баатар...
Утаараа арадууд нэгэн байнал.
Бүгэдэ бидэнэй нюдөөрөө хараһаар байтар,
Бүмбэрсэгнай улайнал!
Үшөө түүхэй, сагаан газарнууд — үсөөрөө,
Үгы болохынь харахабди.
Игэжэ баясан, далай үргэн үйлсөөрөө
Дабшажа, дуулан гаранабди.

АГУУ ЛЕНИНЭЙ ЗААБАРЯАР,

ПУБЛИЦИСТИКЭ

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

ДҮШЭН ДОЛООН МҮШЭН ДАБААНАЙ ОРОЙҺОО

Тэрэ хоёр бэе бэеэ мэдэхэгүй байгаа, теэд хаанаһаа мэдэхэтэйб даа. Нэгэниинь — минии үбгэ эсэгэ Цыренэй Жигмитдоржо — Байгалай үмэнэ, Хэжэнгын голдо түрөө, харин нүгөөдэнь — Генри Уинстон, хөө хара шарайтай, дүн сагаан шүдэтэй негр хүн Америкын Холбоото Штадуудай эгээл мэдээжэ коммунист — үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын зэбүүрхэмэ аашануудаараа дэлхэй дүүрэн суурхаһан урда штадуудай нэгэндэ түрөө. Зүгөөр би энэ хөөрөөгөө тэдэл хоёрһоо эхилхэм.

Тээ мэндэ үбгэн абын үлөөһэн хуушан монголоор бэшээтэй сааһа дансануудые согсолжо һуутараа, нэгэ һонирхолтой зүйлтэй ушарааб. Шииг нойтонһоо шарлажа тооһотоһон хуудаһануудтай, нимгэхэн моотоо сааһан дээрэ карандашаар жэжэхэн угаа сомор монгол үзэгүүдээр эхин хуудаһанһаа һүүл хүрэтэрөө бэшэгдэшэһэн нэгэ дэбтэрхэн анхаралым татаа. Тэрээн дээрэ табяатай оң жэлыень өөбөрхөдөө бүришье гайхабаб. Тиин зүрхөө хүдэлгэн уншажа эхилбэб.

1917 он. Февраль. Эдеэ хоол баридаг үргэн ехэ таһалга соомнай Николай хаанай томо гэгшын дүрэ байгша һэн. Энэ үглөөгүүр ерэхэдэмнай, юундэшьеб буруу харуулжа үлгөөтэй байба. Бидэ гайхалсабабди. Эдеэ хубаадаг шара һахалтай ородой шарай маһаранги, эдеэгээшье урда урданайхиһаа бардамаар аягалха зуураа: «хаан унаа»,— гээ бэлэй. «Үйлсэдэ бүхы Архангелай (Архангельскын—минии ажаглалта) зон гарашанхай хэбэртэй, оог шууяан, хүлгөөн боложо байгаа бэлэйгшэ».

Уншаһаар байтараа, энэ минии үбгэ эсэгын тэрэ үеын замай тэмдэглэл гэжэ ойлгоо бэлэйб. Цыренэй Жигмитдоржо гэдэг хуушан монгол бэшэгтэ бэрхэ гэжэ суутай хүн һэн. Заримдаа хуушанай үльгэр домог найруулдаг, угай бэшэгүүдые ехэ наринаар согсолдог юм һэн. Тиин Архангельск шадар ара тылэй ажалда эльгээгдэхэдээ, «эзэн сагаан хаание» элдэбээр муушалан дуулаһан дуунуудые дэбтэртээ бэшэдэг байгаа.

Тэрээн сооһоонь үшөө нэгэ хэһэг эндэ дурдахам.

«1917 он. Октябрь. Доодо-Онгостой хүрэхэтөө аяар саана манаран байгаа хадануудай дүн дүүр яларaa Сэлэнгэ мүрэниие, Буряад дайдаа харахадаа, эжэлүүдгүй нюдэнһөө уһан гоожоо. Москва, Петербург хотонуудай һүүлээр Дээдэ-Үдэмнай деревни шэнги байгаа. Һаеы гэрнүүдээ, бэлшээжэ ябаһан малнуудаа харахада, ямар һайхам. Хуу хуушаараа. Амиды мэндэ бусаһамни бөлтогой даа».

16 жэл үнгэрһэн хойно, 1933 оной зунай һарын дулаан үдэр Улаан-Үдэ хотын — Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын ниислэлэй вокзал дээрэ нүгөөдэ хүниинь — Генри Уинстон буугаа һэн. Линчиин суүд орон доторoo болюулхын түлөө, эрхэ сүлөөгэй илан мандахын түлөө эрэлхэг тэмсэһэн энэ хүн зургаан жэл түрмэдэ һууһанай һүүлээр, табигдаад байхадаа, Советүүдэй орон анха түрүүнээ ерээ бшуу. Тэрэ 1933 ондо Буряад орондо хараһан үзэһэн тухайгаа иигэжэ бэшэнэ.

«...Һургуули, больницанууд олоор баригдажа, буряад зон хүгжэн һалбаралгын үргэн замда оронхой. Хаа хаанагүй шэнэ фабрика, заводууд бодхоогдоһон, хүдөө нютагуудаар түрүүшын колхозууд эмхидхэгдэһэн байгаа. Элдэб бэрхэшээлнүүдэй али олон дайралдабашье, буряад арад юуһээшье тунхарингүй, гэрэлтэ һайхан байдалаа шэнэ нараар гэрэлтүүлэн һалбаруулһан габьяатай».

Элэ үгэнүүд Буряадай автономито республикын тогтоһоор эгсэ арбан жэл үнгэрөөд байхада бэшэгдээ. Теэд минии үбгэ эсэгын тэмдэглэлнүүдһээ юугээрээ ондооб, ямар гүн ехэ хубилалтын унги удхалан, үндэһэ тулгалан бэшэгдэнхэйб. Сасуулаад үзэхэдэ, ганса зууншье бэшэ, хэдэн зуун жэл үнгэрһэн хойно манай нютаг ерээ ха юм гэжэ багсаахаар шуу, үнэн дээрээ оройдоол 16 жэлэй хугасаан... Тиихэдэ үшөөл хуушан сагай үлөгдэл, хүр ехэ, шэнэ сагай шэнжын һаял тодоржо, сэдьхэлэй сэлмэжэ, хамаг юумын тогтонижоржо байһан үе бэлэй. Хэрбээ эдэ үдэрнүүдтэ, бүхы буряад зоной Агуухэ Октябриин революциин болоһоор, тэрэл Цыренэй Жигмитдоржын хаанай портредэй буруу харуулжа үлгөөтэй байхые хаража гайхаһан гэлыһэн сагһаа хойшо дүшэн долоон мүшэн дабаан дүлэтэ жэлнүүдые дабаһанаа тэмдэглэхээ байхада Генри Уинстон Байгалай үмэнэ оршодог Буряад орон дахин айлшалжа ерээ һаа, бүришье гайхалтай ехэ хубилалта, үльгэр домогтошье үзэгдөөгүй зүйлнүүдые хараха, анхарха, бүришье обтон тэмдэглэн бэшэхэ байһаниинь ямаршье һэжэггүй.

Үнэхөөрөөшье бидэнэр, мүнөө үеын буряад зон, үдэр бүриингөө ажал хүдэлмэриин аяда диилдэһээр, сагайнгаа чааслада амжаһаар энэ бүхы хубилалтые заримдаа обёорношьегүй гээшэ хабди. Теэдшье гайхалгүй ааб даа. Юуб гэхэдэ, мүнөөдэрэй Буряад ороной тала дайдаар таран бэлшээ табан хушуу малнуудшье, тэдэнһээ дутуугүй олоор дэлгэрһэн трактор, машинанууд шье, бурханай байдаг буланда табяатай телевизоршье, мунхаг ламын орондо залалаар ерэдэг урихан шарайтай эмшэ басаганшье, хүдөө тосхон бүхэндэ дайралдадаг сонхонуудаа наранда яларуулһан һургуулинуудшье, гэрэймнай ханада үлгөөтэй байдаг Гагаринай миһэрһэн шарайшье — булта, булта манай мүнөөдэрэймнай ажабайдал, юрын лэ ажабайдал болонхой бшуу.

Харин холоһоо, тэрэ саанаа Атлантиин океанай саанаһаа, ерэһэн хүнэй гайхахаар юумэн олон даа элдин хонгор Буряад орондом... Тээ мэндэ һаяхана долоон жэлэй уулзуур харгы дээрэ оршоһон хото гэжэ суурхадаг Хяагта хүрөөб. Алтан тарягаа хуряалгажа, амаран нэмжыһэн полинууд дээгүүр, шифер хушалта долгисуулһан малай фермэнүүд дээгүүр яһала ябагдаа. Хираанай адаг мүнөө Хяагтын совхозой түб юм. Совхозой главна инженер Василий Хамеевтэй мастерской соогуурнь ябанабди. Нэгэ нариихан бэетэй, үндэршэг, тоһон болоһон телогрейкэтэй хүбүүн «СК-3» комбайнай хажууда юушьеб заһажа һууба. Тиихэдэнь хажуудань ошожо, мэндээ мэдэлсэһэн хойноо:

— Энэ юугээ заһанат, хуряалга дүүрээ ха юм? — гэжэ асуубаб. Тиихэдэм тэрэмни таабаритайгаар миһэржэ:

— Хойто намар гэжэ бии ха юм.— гээ һэн.

Энэ тон юрын харюу, теэд гүн удхатай бшуу. Манай хүнүүд, тракторист гү, али комбайнер, жолоошон гү, али инженер — булта мүнөөдэрөөр бэшэ, харин ерээдүй тухай хүсэл бодолоор зоригжон ажаһууна.

— Нима Банзаракцаев манай эрхим комбайнер, — гэжэ главна инжнер танилсуулба. — Энэ намарай халуун хаһада 500 шахуу га хуряажа, 4000-гаад центнер таряа сохёо.

Нима Банзаракцаев тэндэхи нютагай юрын лэ хүбүүдэй нэгэн. Бүришье юрэнхылэн хэлэхэдэ, иимэ хүбүүд Буряад ороной нютаг бүхэндэ диилэнхи олониинь байдаг гэжэ һанахаар юм. Дунда һургуулитай. Мориндо дурагүй, үгы, тэрээгээр холо ошохогүйт, харин техникэ, машина гээшэмнай ондоо хэрэг ааб даа гэһэн тодо һаналтай, саашаа һураха хүсэлтэй. ВЛКСМ-эй гэшүүн байһан. Партида орохо хүсэлэнтэй. Номдо дуратай. Мүнөө сагай политика тухай хөөрэлдөө эхилээ һааш, халажа орохо.

Хираанай адаг нютагые урдань Хяагтын тулам тулам мүнгэтэй баяшуулай зундаа амардаг зуһалангын байһан гэжэ мэдэхэ һэн. Хойто добо дээрэнь мрамор болон элдэб үнэтэ шулуугаар бодхоогдоһон хүүр хүшөөнүүд мүнөөшье байһаар. Тэдэниие заажа:

— Эдэтнай хэд юудэй хүүрнүүд бэ? — гэхэдэмни:

— Баяшуулайл гэлсэгшэ. Хараа үзөөл бэшэ хадаа, хаанаһаа бидэ тэдэниие мэдэхэбибди,— гэжэ харюусаа.

Яаха аргагүй зүб. Тэрэл Генри Уинстоной мүнөөнэй Хяагтын аймагай зарим нютагуудаар аяншалха үедэ угжаяа һорожо хэбтэһэн Нима хүбүүхэн урданай баяшуулай бардам тэнэг, ааша, барлаг болгон дарлахы аашанууд тухай хаанаһаа мэдэхэ бэлэй даа. Хэрбээ минии үбгэ эсэгэтэй сасуу һаа... Теэд энээн тухай хэлээд, дурдаад яалай даа. Теэд Нима Банзаракцаевтай уулзаһан уулзалгаяа юундэ бусад сооһоо онсолон эндэ дурдаабши гэхэдэ, Ниматайл гол түлэб адли наһатан, адли мэргэжэлтэй, тусхайлбал комбайнернууд, энэ баян намарайнмай баатарнууд болон тодороо бшуу. Буряад орондомнай зол жаргалта байдалай туяа хэтэ мүнхэдэнь гиигүүлһэн алдарта Октябриин дүшэн долоодохи ойн баярта республикымнай бэлэг болгон бариха 8,1 миллион пүүд шэгнүүртэй каравай-халаашые захатые барилсан, ёһолон бариха, угталсаха золтой тэдэл ха юм.

8,1 миллион пүүд гээшэмнай манай эндэ хэзээдэшье дуулдаагүй баян ургаса бшуу. Иимэ баян таряа мόдон анзаһаар газар хахалжа, гар сернээр хадажа хуряаха болоо һаа, хэды олон хүн хэрэгтэй болохо һэм. Модон анзаһан гэхэһээ, Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлхэ музей соо байдаг модон анзаһа анха түрүүшынхеэ хараад, хажуудань нэгэ ойр зуура байгааб. Олон лэ бодолнууд толгойдо орогдоо һэн. Магад тэрэ Нима Банзаракцаев, хуряалгын бусадшье баатарнууд модон анзаһа музейдэшье хаража үзөөгүй байжа болохо...

Иимэл ха юм даа, шэнэ дэмбэрэлтэ сагай үетэн. Ленинэй ордентο локомотив-вагон заһабарилгын суута заводнай мүнөө электровозуудые «эмшэлэн», холын замда эльгээжэ байхадань, хэн тэдэ модон анзаһа анхархаб... Үшөө хэды олон промышленна шэнэ гигантнууд тэнгэри тулаһан хөөлэйгөөрөө утаа баалуулан һуунаб! Генри Уинстоной ябахада галуунуудаараал суутай зандаа байһан Галуута нуурай эрьедэ мүнөө Буряадайм кочегарка гэжэ суурхаһан хото город бүтэнхэй, хада уулын шэнээн хара «түлишэ» тэндэ шобойлдоно. Галуудшье үгы. Гансал асари томонууд «алхалдаг» экскаваторнууд ута хүзүүгээ иишэ тиишэнь залана...

...Хөөрэлдөөнэйнгөө эгээл эхиндэ өөрынгөө үбгэ эсэгэ Цыренэй Жигмитдоржые дурдаа һэм. Тэрэ Генри Уинстон тухай дуулаашьегүй байха. Бүхы наһаараа адуу малай хойноһоо ябаһаар наһаа дүүргээ юм. Генри Уинстоной, США-гай эрэлхэг коммунистын, Цыренэй Жигмитдоржые бүришье мэдэхэгүйнь һэжэггүй ааб даа. Зүгөөр тэрэ Цыренэй Жигмитдоржо мэтэ буса түрэлтэн гүүлэн, илгагдажа ябаһан буряад зоной шэнэ үетэнэй шэнэ ажабайдалаа зохёохыень хоёр нюдөөрөө гушаад жэлэй саана хараһандаа золтойб гэжэ омогорхон бэшэнэ. Түрмэ хаалта, баалалтаар ябажа, негр Генри Уинстон һохор болонхой тула мүнөөнэймнай байдалые хараха аргагүйнь харамтай. Теэд энэ бэшээшыемнай дуулагша һай!

МАГТАНАБДИ ТААНАДАА, БААТАРНУУД

«Октябрьский» совхозой (Зэдэ) дүй дүршэлтэй малшан Шойдон Мардаев зундаа, намартаа үхэрнүүдээ һайса таргалуулжа, эрхим тарган мал гүрэндөө тушааба.

«Гигант» колхозой тракторист Захар Шитин «ДТ-54» трактораар 1829 гектар условно хахалалга хэжэ, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлени доторoo чемпион солотой.

100 хонин бүриһөө 104 хурьга түлжүүлжэ, энэ үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдэһэн «Знамя Ленина» колхозой хонишон Чимит-Цырен Гомбоев Мухар-Шэбэрэй управлени соогоо суурхана.

КОММУНИСТНУУД

Дүлэтэ Октябриин һүр жабхаланта түгүүд Совет орон дээгүүр намилзажа, арад зомнай ажалай билтарма ехэ хэшэг бэлэгтэй, халима дүүрэн баяр баясхалантайгаар энэ үдэрые угтажа байна.

Үргэн дэлюун Ярууна нютагаймнай ажалшад, малшад партийна организацинуудай ударидалгаар ябажа, энэ һайндэртэ баһал баярхан бариха, айладхаха хэшэг бэлэгтэй ерэнхэй. Аймагай ажахынууд гүрэндэ 66 мянган центнер ороohо тушааха түсэбтэй аад, бүхыдөө 112 мянган центнер алтан шара таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулаа. Энэмнай Яруунын түүхэдэ урдань үзэгдөөгүйл даа.

Ойн баярай һайндэрэй урда тээ колхоз, совхозуудай бригада, фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ социалис мүрысөөнэй эршэтэ халуун охин бурьялан, замай залуушад, түрүүшүүлэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржо байгаа. Энэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд, комсомолшууд жагсаа. Нарһатын совхоздо үнинэй коммунист Цынгэ Цыдыповэй хүтэлбэрилдэг 4-дэхи фермынхид гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ, нооһо болон бүхы продуктнуудые тушааха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн. Эндэхид управлениин ажахынуудай бүхы отделени, фермэнүүд соо таряа эгээл ехээр гүрэндэ тушаагаа. Исэнгын совхозой Алтанай һаалиин фермынхидэй амжалтые тэмдэглэнгүй аргагүй. Энэ фермын 13 коммунист, комсомолшуудһаа бүридэһэн партийна организациин (секретариинь нүхэр Батуев) һайн һайхан хэрэг, ажалайнь алдар соло бүхы управлени соогуур дэлгэрэнхэй. Тэндэхи түрүү һаалишад, коммунистнууд Цымжит Лугарова, Цыжип Жамсуева, Евдокия Раднаева гэгшэд социалис мүрысөөнэй туг дээрэ үргэжэ, эршэтэ ажалай сог зали бадаруулан ябанад. Яруунын совхозой эрхим һаалишад, комсомол басаган Мария Егнинова, мүн Цындэмэ Цынгуева, Нарһатын совхозой һаалишан, коммунист Цыпилма Дамбаева болон бусад сагаан эдеэ дэлбэрүүлхын түлөө тэмсэлэй ёһотойл замай залуушад болонхой.

Хэһэн ажалдаа коммунис ёһоор хандажа, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ ёһые бүгэдын шадабари болгохын түлөө хамсыгаа шамажа ороод, олондо жэшээ харуулжа ябадаг түрүүшүүл механизатор, малшад, хонишодой дунда олон. Комбайнернууд, коммунистнар П. М. Уваров («Дружба» колхоз), Д. Ц. Ринчинов («Победа» колхоз), В. И. Лукашонок (Нарһатын совхоз) болон бусад ургаса хуряалгын үедэ тарян ажалай ёһотойл баатарнууд байһанаа харуулаа. Нарһатын совхозой хонишон, коммунис ажалай ударник Цырма Цыбикова байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга түлжүүлһэн. Исэнгын совхозой адуушан Жалсан Цыденов зуун гүүнһээ 87 унага абаа. Иимэ эрхим жэшээ, түрүү хүнүүдые тоолохо болоо һаа, барагдахагүйл.

Коммунистнууд, комсомолшууд, коммунис ажалай ударнигууд хаанашье хүдэлхэдөө, шэнэ, түрүү онол арга, дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын түлөө хам оролсоно. Тэдэнэй жэшээгээр бүхы зон баһал эдэбхи үүсхэл, хэшээл оролдолго гарган хүдэлнэ ха юм. Энэмнай ажахынуудай партийна организацинуудай зүгһөө олониитын дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэриие удха түгэлдэрөөр, ашатай үрэтэйгөөр ябуулдаг болоһоной гэршэ мүн. Мүнөө бүхы совет арадай, тэрэ тоодо манай Яруунынхишье ажалшад, малшад, хүдөө ажахыда шэнэ амисхаал оруулһан интенсификациин хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байһан оршон байдалда энэ һайндэрөө тэмдэглэхэнь гээшэ. Бүхы эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр, гаргаша багатайгаар абахын түлөө хүдөө ажахын һалбари бүхэндэ машинын хүсэ, оньһожоруулга һайса хэхэ, үйлэдбэриие промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха тушаа колхоз, совхозуудтамнай горитой юумэ хэгдэжэ байна.

Сэлгеэ Яруунын ажалшад, малшад газар дайдынгаа барагдашагүй ехэ баялигые бүри һайнаар ашаглахын тула саашадаа бүхы оюун бодол, хүсэл эрмэлзэлээ зорюулхабди гэжэ мүнөөдэр шахаа тангаригаа үгэхөөр бэлэн. Аймагай партийна организаци, бүхы коммунистнууд зонойнгоо дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие улам һайнаар, бүри тодо һонороор, хурса наринаар ябуулха болоно.

А. ДЫМЧИКОВ,
Яруунын үйлэдбэриин парткомой секретариин орлогшо.

АЖАЛАЙ ИЛАЛТЫН ТОЛИ

✦ Республикын колхоз, совхозуудай таряашад, механизаторнууд баян ургасын түлөө тэмсэжэ, энэ жэлдэ гектарай 9,5 центнер таряа хуряан абажа, Эхэ орондоо 1.364.418 центнер ороohо худалдаа гэхэ гү, али түсэбөө 464.418 центнерээр үлүүлээ.

✦ Хартаабхын тарилга үргэдхэһэнэй, ургасыень дээшэлүүлхын хойноһоо оролдоһоной ашаар 1964 ондо республикын колхоз, совхозууд гүрэндөө 185.425 центнер хартаабха худалдаһан. Энэнь нёдондонойхиһоо 50 мянга гаран центнерээр ехэ.

✦ Гүрэндөө һү худалдаха, тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн ажахынууд: МУХАР-ШЭБЭРЭЙ УПРАВЛЕНИИН —Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз—136 процент, Калининай нэрэмжэтэ колхоз—119,9 процент, «Забайкалец» колхоз—103,2 процентдэ хүргэһэн; ЗЭДЫН УПРАВЛЕНИИН—XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз—111 процент, Торинн совхоз—103, «Коммунизм» колхоз (Санага)—100 процент; УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИИН—Калининай нэрэмжэтэ колхоз—104 процент, «Восход»—105, «Мартын 8»—104, «Авангард»—101 процент, ХЯАГТЫН УПРАВЛЕНИИН—Сэлэнгын совхоз—100 процент, Химнын совхоз—100 процентдэ хүргөө; БАРГАЖАНАЙ УПРАВЛЕНИИН — XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз—106,3 процент, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз —102,5 процент; ЯРУУНЫН УПРАВЛЕНИИН — Нарһатын совхоз—100 процент, Яруунын совхоз—103, Исэнгын совхоз—116 процент дүүргээ.

✦ Эхэ ороной жасада мяха оруулха жэлэйнгээ түсэб эдэ ажахынууд дүүргэбэ: Кабанскын совхоз—105,7 процент, Ахын аймагай—«Улаан Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм», Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд 100 процентдэ хүргэнхэй.

Эрхиригэй совхозой һаалишан Дулмажаб Ширап-Цынгеева —һү һаалгаар Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин чемпион. Үнгэрһэн 2468 килограмм һү һаанхай. һан гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 10 һарын турша соо энэ малшан бүхыдөө 41.951 килограмм һү һаа-

Үдын совхозой комбайнер Дамба Лхасаранов энэ жэлдэ таряа хуряалган дээрэ баһал эрхимлэжэ, Хорингоо үйлэдбэриин управлениин чемпион гэһэн нэрэ зэргэдэ хоёрдохёо хүртэбэ. Хуряалгын үедэ энэ нүхэр 119 гектар амяарлан хадажа, 285 гектарай баалнуудые суглуулаа.

Баян даа манай таланууд.
А. ИСТОМИНОЙ фотоэтюд.

ЭРДЭНИТЭ БАЯЛИГТА ЭХИ ТАБИГДАА

Таряа талхан гээшэмнай арад зоноймнай эдеэнэй дээжэ, эрдэнитэ баялигынь гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдодог гээшэ ааб даа. Талхаар баян байбал, хүн бүгэдэ урматай, колхоз, совхоз бүхэн шадалтай, гүрэмнай хүсэтэй байха гэжэ мэдээжэ.

Хайшан гээд, ямар аргаар энэ баялигаа элбэгжүүлхэ, ороohо тарянай ургаса жэлһээ жэлдэ ехээр абадаг болохоб гэһэн асуудалда КПСС-эй ЦК-гай декабриин, февралиин Пленумүүдэй тогтоолнууд тодорхой харюу үгөө. Газараа һайнаар элдүүрилээд, тэрэнээ аргатай соонь уһалаад, минеральна утэгжүүлгэнүүдые хэрэглээд, эрхим сортын үрэһөөр тарилга хэжэ, гербицидээр бүртаг үбһэ үгы хэжэ шадабал, ороohо тарянай баян ургаса заабол абтаха гэжэ бидэнэр ойлгообди.

Манай совхозой таряашад Агуухэ Октябриин революциин 47-дохи алдарта ойе энэ талаар нилээд амжалтатайгаар угтажа байна. Бүхыдөө 542 гектар тарялан уһалагдаһан, 1200 гектарта минеральна утэгжүүлгэ тараагдаһан, 2000 гектар тарялаанда гербицид хэрэглэгдэһэн. Совхозой механизаторнууд энэ жэлдэ бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдоһон. Эдэ бүгэдын ашаар манай совхоз таряа ехээр ургуулжа шадаа. Совхознай арбаад мянган гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер таряа хуряажа абаад, гүрэндөө 84 мянган центнер гэхэ гү, али хахад миллион пүүдһээ үлүүхэн ороohо тушааһан байна. Тэрэ тоодо манай Дабаатын отделени 19 мянган центнер Эхэ оронойнгоо мандалда оруулаа.

Тиигэжэ совхозой механизаторнууд, таряашад эрдэнитэ баялигаа арьбадхаха эрдэм мэргэжэл олоо гахэдэ болохо. Саашадаа уһалагдадаг газараа бүри үргэдхэхэмнай. Ерэхэ жэлдэ Гутайн уһалууриин системэ ашаглалгада оруулагдажа, хоёр дахин ехэ тарялан уһалуулха аргатай болохобди. Хойто хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ эрхим сортын үрэһэн элбэг хүрэхөөр бии. Совхознай минеральна утэгжүүлгэнүүдые абана, наг шэбхэеэ поли дээрээ зөөжэ захалаа. Механизаторнуудай трактор, машинануудаа заһабарилжа байна. Минии «ДТ-54» трактор заһабарилгаһаа гараад, тарилгадаа бэлэн болонхой.

Хорин жэлдэ булад хүлэгтэй ханилжа, тарянай оньһо оншонь ойлгогдожо абтанхай. Нёдондо жэлэй дүнгөөр совхознай курортдо ошохо путёвко шагнал намда үгэжэ, би Хара далайн эрьедэ амаржа ерээ һэм. Энэ жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр Эхэ оронойнгоо ниислэл—Москва ошожо, Арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкэ хаража ерэхэ эрхэтэй болоод байнаб.

Иимэ жаргалтай һайхан сагта үшөөл һайнаар, ашатай үрэ ехэтэйгээр ажаллаха хүсэл түрэнэ. Эгээлэй буряад таряашанай энэ жаргалта байдал Агуухэ Октябрьһаа эшэ үндэһэтэй.

Ц-Ж. ЦЫРЕНОВ,
Бэшүүрэй совхозой тракторист.

Октябрьтай сасууб

«Аврора» крейсерэй ехэ буунуудай суурягаар илалтаяа эхилһэн агуухэ Октябриин хубисхалай 47 жэлэй ой гүйсэбэ. Октябриин социалис революци хадаа Россида хаанта хархис байгуулалтые үндэһөөрнь баллан нураажа, оронд онь хүдэлмэришэн таряашадай засаг түрэ байгуулһан. Энэ хадаа хуушан хархис байгуулалтада дарлагдажа, эрхэ сүлөө, эрдэм болбосоролгүй байһан ажалшан түмэнэй түйлай ехэ аза, саашанхи ажабайдалайнь гэгээн гэрэлтэ замайнь зол жаргал боложо үгөө.

Эгээл энэ гайхамшагта ехэ түүхын удамта жэлдэ түрэһэндөө би бүришье үлүү омогтойб. Юуб гэхэдэ, илалтата Октябрьтай нэгэ жэлдэ түрэжэ, тэрээнтэй сугтаа алхалалдан ябаха гээшэ минии ами наһанай зол жаргал гэжэ тоолодогби. Энэ үнгэрһэн 47 жэл совет оронoймнай, бүхы хүн зоноймнай ажабайдалые ямар ехээр хубилгааб? Урдань хосоронги байһан орон дайдамнай, харанхы, ядуу ябаһан хүнүүд... Мүнөө огто танигдашагүй болоһониинь бүгэдэндэ эли мэдээжэ ха юм.

Өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэдэ иимэ байна: би модошо дарханай мэргэжэлтэйб. Энэмнай шэнэ барилганууда[й] орон болохо манай орон соо хамагай шухалашье, хүндэтэйшье мэргэжэл болоно.

1958 онһоо эхилэн Улаан-Үдэ хото доторхи барилгануудые эрхилдэг нэгэдэхи барилгын-монтажна управлениндэ ажалланаб. Манай барилгашадай бригада 21 хүнһөө бүридэнэ. Энэ үе соо маанадай бүтээһэн шэнэ барилганууд тооложо барагдашагүй олон. Гансахан байгша оной туршада манай бригада модоной заводой дэргэдэ 920 үхибүүдэй һууритай һургуулиин шэнэ байшан барижа, һургуулинуудта хэшээл эхилхын үмэнэ ашаглалгада тушаажа үгөө. Мүнөө үедэ Улаан-Үдын мяханай комбинадай дэргэдэ хүүгэдэй яслиин шэнэ байра барижа байнабди. Бригадамнай түсэбөөр хараалагдаһан графигһаа ходо түрүүлжэ ябахаһаа гадна, хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар бүтээжэ, барилгануудаа гансал эрхим гэһэн сэгнэлтэйгээр тушаахые оролдонобди. Теэд тиимээр ажаллахагүй аргамнай үгы юм. Юуб гэхэдэ, манай бригада онсо һайн ажалаараа шалгаржа, 1962 ондо коммунис ажалай бригада гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Иимэ алдар солоёо тээжэ үргэжэ ябаха—бригадымнай гэшүүн бүхэнэй нангин уялга болоно бшуу. Манай бригадые Улаан-Үдын городской соведэй депутат Алексей Ефимович Островерхов хүтэлбэрилдэг юм. Бригадымнай эрхим ажалай түрүүшүүл — И. И. Козлов, Ф. Ф. Митин, А. Ф. Баклушин гэгшэд — замаймнай залуушад, омогорхолнай болоно. Алдарта Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбди.

Саашадаа манай хэхэ, бүтээхэ хүдэлмэри тон ехэ. Түрэл Улаан-Үдэ хотомнай улам хүгжэжэ үдэр, һара үнгэрхэ бүри үргэдэжэ байна. Үйлэдбэриин, һургуулиин барилганууд, хүүгэдэй сэсэрлиг, ясли, ажалшадай гэр байра барихазаха хизааргүй барилганууд, түхеэрэлгэнүүд бидэнэй урда табигдаад, барилгашадай уран гарай шадабари, халуун зүрхэнэй эрмэлзэлгые хүлеэжэ байна бшуу. Эдэ бүхы хүдэлмэри шиидхэлдэ би өөрынгөө хубитые бүри угалсэхэ байһандаа баяртайб, омогтойб.

Октябриин социалис революциин илалта түгэй 47-дохи ойн жабхаланта баярые өөрынгөө 47 наһанай жэлээр угтажа байһандаа омогтойб.

М. КОЛИН.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной ноябрийн 7.

АЛДАРТА ОКТЯБРИИН ТУГ ДОРО

Модо отологшод—гурбан аха дүүнэр Юрий, Геннадий, Владимир Сороковых гэгшэд Итанцын леспромхозой Кика пунктда суг ажалладаг. Эдэнэр хододоо түрүү. Зураг дээрэ: гурбан аха дүүнэр Сороковых (зүүн гарһаа): Юрий, Геннадий, Владимир.
А. ИСТОМИНОЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД

ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ интенсификациин замаар эрхилхэ гэһэн түрэл партиин хараа шугамые бэелүүлгын түрүүшын жэл үнгэрхэнь. Энэ сэсэ мэргэн захяа заабарие манай Хударин совхозой таряашад, механизаторнууд, малшад хэр бэелүүлжэ байна гээшэб?

МҮНӨӨ ЖЭЛДЭ орооhоной, хартаабхын, саахарай свёклын полинууд дээрэ минеральна үтэжүүлгэ түрүүшынхеэ хэрэглэгдээ. Хартаабхын, саахарай свёклын полинуудые шулуу нүүрhэнэй үлөөдэhэн үнанда худхаад үтэжүүлээбди. Тэрэнэй ашаар эдэ ургамалнуудай ургаса нёдондонойхиһоо 20—25 процентээр дээшэлhэн байна. Ороохо тарялhан полиин гектар бүридэ 2 центнер минеральна үтэжүүлгэ оруулагдаа. Минеральна үтэжүүлгэ оруулаагүй полинуудай гектарһаа 18 центнер ургаса хуряагдаһан байбал, үтэжүүлэгдэһэн таряалангай гектарһаа 28 центнер ургаса абтаа.

Манай совхоз энэ жэлдэ урдынхиһаа үлүү ехэ ургаса хуряаба. Нёдондо жэлдэ бүхыдөө 49 мянган центнер ороохо абаhан байбал, байгша ондо 66 мянган центнер ургаса хуряажа, түсэбнай 16 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргэгдэ. Гүрэндэ 12 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй hэмди. Таряашадhай Эхэ оронойнгоо амбаарта 14,5 мянган центнер таряа тушаагаа. Мүн хартаабха, саахарай свёкло, овощ худалдаха түсэбнай үлүүлэн дүүргэгдөө.

Байгша ондо нёдондонойхиhоо үлүү ехэ үбhэн, силос бэлдэгдээ. Хэрбээ нёдондо сабшалангай гектар бүриhөө 18,5 центнер үбhэн абтаhан байбал, мүнөө жэлдэ гектарай 20 центнер үбhэн 2.200 га сабшалан дээрэһээ абтанхай. Хэдэн зуугаад гектар сабшалан уhалагдадаг болоо. Луговой Степан Тихонович Серебренниковэй хүтэлбэрилдэг звено сабшалангай га бүриhөө 35 центнер hайн шанартай үбhэ хуряагаа. Нёдондо манай совхоздомнай бүхыдөө 12 мянган тонно силос дарагдаhан байгаа. Байгша ондо аяар 21 мянган тонно hайн шанартай силос бэлдэгдэнхэй.

СОВХОЗОЙМНАЙ малшадшье таряашадhаа дутуугүй hайнаар ажаллажа, арсашагүй hайн үрэ дүнгүүдтэйгөөр жэлээ дүүргэхэнь. Энэ жэлдэ бүхыдөө 17.700 центнер hү гүрэндэ тушааха түсэбтэй hэмди. Ноябриин 1-нэй мэдээгээр 16.700 центнер hүн тоhоной заводто тушаагдаба. hаалишадhай hү hааха, тушааха түсэбөө декабриин 1 болотор дүүргэхэ гэжэ шиидхэл. Бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнхай. Е. Зимирева, М. Сулейманова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг hаалиин фермэнүүд hү hааха жэлэйнгээ түсэб бултанhаа түрүүлэн дүүргэжэ hэн.

Үнеэн бүриhөө hү hаалга нёдондонойхиhоо эрид дээшэлээ. Нёдондо манай эди түрүүшын hэн нарада үнеэнhээ 991 литр hүн абтаhан байбал, байгша оной энэ үе соо 1130 литр hаагдаа. Энэмнай нёдондонойхиhоо 14 процентээр ехэ hүн hаагдаhан болоно.

Манай совхоз үнгэрhэн гурбан квартальда 5200 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй байбал, 5400 центнер худалдаба. Мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб декабриин 1 болотор дүүргэхэ гүйсэд аргатайбди. Мүнөө олохон толгой мал шахалганда табигданхай. Совхозой шубуушад нёдондо гүрэндөө 181 мянган үндэгэ гүрэндэ тушаагаа hэн. Байгша оной арба hара соо 289 мянган үндэгэн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаад байна. Нёдондо тахяа бүриhөө ойродоол 40 үндэгэн суглуулагдаhан байбал, мүнөө 81 үндэгэн абтанхай.

Эдэ бүхы илалтанууд имагтал эрдэм ухаанай түйлалта үйлэдбэрин түрүүшүүлэй онол арга ажалда оролдосотойгоор хэрэглэдэг болоhон дээрэhээ түйлагдаа гээшэ. Нёдондо гидролизно аргаар hолоомо буйлуулжа эхилээ hэмди. Мүнөө ниимэ тэжээл бүри ехээр бэлдэхэ зорилготойбди. Искусственна hүүлгэ фермэ бүхэндэ бэлэдхэгдэжэ, гүгалнуудта үлгагдана. Энэмнай ашаар hайн угадаhан hүмнай бултадаа шахуу гүрэндэ тушаагдадаг болоо.

Манай совхозой таряашад, малшад, бүхы худэлмэришэд энэ жэлдэ туйлаhан амжалтанууд hанагаа амараад hуунагүй. Саашадаа эрдэм ухаанай, үйлэдбэрин түрүүшүүлэй түйлалтануудые ажалдаа hайнаар хэрэглэн ари бүхэндэ үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, үшөөшье hайн амжалта туйлаха гэжэ зорижоод, бултадаа нэгэн hанаатайгаар ажалладаг. Интенсификациин замаар дабшалгын түрүүшын дүнгүүд иимэл.

Н. ЕЛИЗОВ,
Хиагтын үйлэдбэрин управлениин Хударин совхозой директор.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

...хэнэй бүтээсын—101,5 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй дундуур салин хүлhэнэй—100,5 процент дүүргээ. Товарна продукциин түхэриг бүхэнэй гаргашань 3,3 процентээр хямдаруулагдаа.

Коминтернын нэрэмжэтэ Улаан-Үдын фабрика (директорынь Г. И. ...итин, парторганизациинь секретарь Л. А. Евстигнеева, фабкомой түрүүлэгшэ В. А. Щелгачева). Продукци бүтээн гаргаха түсэб—117,4 процент, товарна продукциин—112,2 процент, ажалай бүтээсын—115,6 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй дундуур салин хүлhэнэй—106,4 процент дүүргэгдэ. Товарна продукциин өөрынь үнэ ...й 94,2 процент болгогдоо;

...менскын № 5 хлебозавод (директорынь С. П. Захарченко, парторганизациинь секретарь П. М. Горбатенко, завкомойнь түрүүлэгшэ ... Н. Игнатьев). Продукци бүтээн гаргаха түсэбынь 105 процент, ...а продукциин—123,7 процент, ажалай бүтээсын—103,6 процент, товарна продукциин өөрынь үнэ түсэбэй 96,7 процент болоhон ...

...иканай прииcкын управлени (директорынь П. Г. Наумов, парторганизациинь секретарь П. А. Карепов, профсоюзай комитетэй түрүүлэгшэ П. М. Чижов). Алта малтан абаха жэлэйнь түсэб ...риин 26-да, продукци бүтээн гаргалгын 9 hарынь түсэб 104,2 ..., ажалай бүтээсын—104 процент дүүргэгдэhэн байна. Продукциин өөрынь үнэ түсэбэйхиhөө 2,5 процентээр хямдаруулагдаа. ...лай шэнжэлэгдэhэн нөөсынь нэмэлгын түсэб 101 процент дүүр...

...лээмэнэй бааза (директорынь нүхэр Демьяненко, парторганизациин секретарь нүхэр Мюсеркеева, месткомойнь түрүүлэгшэ нүхэр ...). Ашаануудые зөөлгын түсэб 135,6 процент, ажалай бүтээсын—135,6 процент, хүдэлмэришэн бүхэнэй дундуур салин хүлhэнэй ...1 процент дүүргэгдэ.

...руунын үйлэдбэриин управлени (начальнигынь Г. П. Тюменцев, ...мойнь секретарь Н. Б. Павлов, аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ ... Жалсанов). Гүрэндэ таряа худалдаха 9 hарынгаа түсэбые 167 ..., hүнэй—111 процент, мяханай—105 процент, үндэгэнэй—... процент, нооhоной—101 процент дүүргэhэн байна;

...руунын үйлэдбэриин управлениин **Нарhатын совхоз** (директорынь ... М. Павлов, парткомойнь секретарь К. Д-Н. Цыдыпов, рабочкомойнь түрүүлэгшэ Д. Б. Бунеев). Гүрэндэ таряа худалдаха 9 hарынгаа түсэбые 289 процент, hүнэй—112 процент, мяханай—109 ..., үндэгэнэй—105 процент, нооhоной—109 процент дүүргээ;

...руунын совхоз (директорынь А. В. Паршин, парткомойнь секретарь С. Л. Козлов, рабочкомойнь түрүүлэгшэ Б. Э. Жамсуев) гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 118 процент, hүнэй—114 процент, ...ай—110 процент нооhоной—107 процент дүүргээ;

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин **«Гигант» колхоз** (түрүүлэгшэнь А. В. Смолин, парткомойнь секретарь М. А. Вязинский). Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 126 процент, hүнэй—103 процент, ...—101 процент, үндэгэнэй—107 процент, нооhоной—110 процент дүүргэhэн байна.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин **Мартын 8-най нэрэмжэтэ** ... (түрүүлэгшэнь А. Ф. Ткачев, партбюрогойнь секретарь П. Е. ...льцев). Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 200 процент, hүнэй ... процент, мяханай—103 процент, үндэгэнэй—141 процент, ...ой—104 процент дүүргээ;

...банскын совхоз (директорынь А. И. Хмелев, парткомойнь секретарь Б. С. Стрекаловский, рабочкомойнь түрүүлэгшэ Н. Н. Ры...). Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 142,2 процент, hүнэй—... процент, үндэгэнэй—114,9 процент, мяханай—164,7 процент, ...ой—101,6 процент дүүргэhэн байна;

...унтын аймагай **«Рассвет» колхоз** (түрүүлэгшэнь Д. Т. Цыби..., парторганизациинь секретарь Б. Г. Ломожапов). Гүрэндэ мяха ...ха 9 hарынгаа түсэбые 101 процент, hүнэй—112,4 процент ...;

...аамнай аймагай **«Байкал» колхоз** (түрүүлэгшэнь В. Л. Хар..., парторганизациинь секретарь М. Д. Сыренов). Гүрэндэ мяха ...ха 9 hарынгаа түсэбые 191 процент, hүнэй—109 процент ...хэй;

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин **«Забайкалец» колхоз** (түрүүлэгшэнь А. А. Братеньков, парткомойнь секретарь С. И. Воло...). Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 156,8 процент, hүнэй—116 ..., мяханай—102,4 процент, үндэгэнэй—134 процент дүүргээ.

ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ТУЯА ДОРО...

ОРОЙДООЛ 30 гаран жэлэй саана hэн. Утын Түгные уруудаад, үгсөөдшье узэхэдэ, үзэг бэшэг мэдэхэ хүниие олохонь бэрхэтэйл бэлэй. Тиибэшье нютаг бүхэндэ «ликбездэ» ябаашадай, эхин hургуулида орогшодой тоо үдэрhөө үдэртэ олошоржо байгаа. Иигэжэл эрдэм ухаанай эрдэни—алтан үзэг буряад зоной дунда таража эхилhэн түүхэ бии.

Мүнөө хараад үзэгты даа: хэды олон hургуулинууд Түгнэ голой олон тоото нютагуудые шэмэглэнэ гээшэб, эрдэмэй эдэ гуламтануудhаа хэды олон буряад эрдэмтэд, партийна, советскэ, ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд урган гараад, Эхэ орондоо алба хэнэб? Үшөө тиихэдэ дээдэ, дунда эрдэмтэй болоhон хэды олон залуушуул түрэл нютагтаа хүдэлжэ, баатар ажалай ульгэр жэшээ харуулнаб?! Гушаад жэлэй саана үзэг бэшэг мэдэхэ хүниие олохонь бэрхэтэй hаа, мүнөө эндэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүниие олохонь бэрхэтэй.

Теэд тэрэ сагай hуралсалhаа мүнөөнэймнай hуралсал үргэн дэлисээрээ, шэнжэ шанараараа тад ондоо болонхой ха юм: бүгэдэ ниитын долоон жэлэй hуралсалай орондо найман жэлэй hуралсал бэелүүлэгдэжэ байhаниинь элитэ. Энэмнай нэгэ шата дээшээ гээшэ бэзэ. Үшөө нэмэхэдэ, манай ажабайдалтай, үйлэдбэритэй hуралсал-хүмүүжүүлгын хэрэгэй нягта холбоотой болоhые дурдангүй гаража болохо аал? Үхибүүдые бага наhанhаань эхилжэ, ажалда дуршуулхэ гээшэ мүнөө, манай орондо коммунизм байгуулжа байhан үедэ, ямар удха шанартай байhаниинь ойлгосотой ааб даа.

Энээниие тодорхойлhон нэгэ жэшээ харуулхада болохо.

Гушаад онуудаар Түгнын талын хоймор, үбэрөөр оршоhон арбаад hуурин тосхонуудай үхибүүдые суглуулжа hургадаг Барай адагай эхин hургуули нээгдэhэн бэлэй. 2—3 багша, 50—60 үхибүүд лэ байдаг hэн. Уданшьегүй Түгнын томо томо тосхонуудта 7 жэлэй hургуулинууд бии болоо.

Тиихэдэ энэ эхи Хушуун Үзүүрэй тосхон бүришье hая болотор (1944 он болотор) эхин шатын hургуулитай hэн. Харин мүнөө эндэ 8 жэлэй шэнэ hургуули нээгдэнхэй. 320 гаран hурагшад, 17 багшанар тоологдоно. Байра байдалыншье тад ондоо болонхой: 90 үхибүүдэй байха интернат, шэнэ клуб, библиотекэ, техническэ мастерской, элдэб янзын кабинедүүд гэхэ мэтэ hуралсалай түгэс бэлэдхэл хэгдэнхэй.

Манай Буряад ороной нютаг бүхэн hуралсал болбосоролой талаар иимэшүүл намтартай байха. Энээхэн баримтаhаа тобшолходо: эдэ бүгэдэ Агуу Октябрьhаа эхитэй, тэрэнэй үршөөлөөр юм. Иимэ хүби заяан гансашье буряад арадта бэшэ, мүн манай ороной олон тоото үндэhэ яhатанда тудаhан гүб даа. Энээн тухай ондоо тоо баримтануудые дурдаhанайшье үлүүл даа.

Б. ЦЫРЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй Хушуун Үзүүрэй 8 жэлэй hургуулиин hуралсалай талые даагша.

МАГТАНАБДИ ТАЛАНАДАА, БААТАРНУУД

ЛВРЗ-гэй ОКС-ын каменщигуудай түрүү бригадын бригадир Я. Шахов.

Итанцын леспромхозой Кика пунктын түрүү тракторист Н. Харжеев.

ШЭНЭ ПРЕДПРИЯТИ

Химическэ талаараа холисогүй, сэбэр известняк малтан абаха предприятиин ашаглалгада тушаагдахань ойртобо. Энэмнай ехэ баясамаар, үнинэй хүлеэгдэжэ байhан мэдээсэл юм. Химическэ промышленностьда шухала хэрэгтэй манай эндэхи известняк Эрхүүгэй, Шэтын областиин химическэ предприятинуудта хэрэглэгдэхэ юм. Тиимэhээ карьероуправлениин промышленна объектнүүдэй баригдажа ашаглалгада оруулагдахыень республикымнай, мүн манай хүршэ областиинхид хүлеэжэ байнхай.

Манай Буряад нютагай түрүүшын химическэ предприяти болохо карьероуправлениин барилга дүүргэгдэжэ, комиссида тушаагдаха байна. Энэмнай ехэ удха шанартай, баярламаар ушар мүн. Агуу Октябриин 47 жэлэй ойе hайндэрлэжэ байhан эдэ үдэрнүүдтэ манай предприяти комиссида тушаагдажа байнхай. Тиимэhээ карьероуправлениин коллектив, тэрэнэй предприятинуудые бодхоожо байhан барилгашад эдэ үдэрнүүдтэ хүхюутэй баяртайнууд. Тэдэнэй баясаха, урмашахань зүб. Хэдэн жэлэй эршэтэ ажал дүүргэгдэжэ, хүсэл оролдолгын, ехэ хүдэлмэриин дүн соголодожо байна ха юм.

Карьероуправлениин коллективэй, бүхы барилгашадай үмэнэhөө хэдэн жэлэй хүдэлмэриин дүүргэгдээд, комиссида тушаагдажа байhан тухай мэдээсэхэ эрхэтэй байhандаа бишье баясанаб. Үнэхөөрөө хараад, бодоод үзэе.

Химическэ талаараа холисогүй 10 мянган тонно известняк жэл соо бутаруулан илгаха фабрика предприятиимнай «зүрхэн» болоно гэжэ хэлэхээр. Малтан гаргагдаhан известняк имагтал энэ фабрикада болбосоруулагдажа, ямаршье холисогүй химическэ материал болгогдохо юм. Известняк малтадаг карьертэ горно ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 43 мянган кубометр газар малтагдаа. Тиин химическэ үнэтэ энэ зүйл дээшэнь гаргаха арга хангагдаа. Тэрэнэй хэбтэшэ яhала ехэ — гушан жэл соо малтахада хүрэхэ гэжэ тодорхойлогдоно.

Фабрикада хүдэлгэгдэхэ онhоо түхеэрэлгэ тодхогдожо байна. Бури энэ жэлдэ химическэ талаараа сэбэр хэдэн мянгаад тонно известняк малтан абтаха. Тэрэ известнягые карьерhээ фабрика хүрэтэр hаадгүйгөөр зөөхын тула манай гол магистраль гэжэ нэрлэдэг, бетоноор хушагдаhан хоёр километр утатай автомобильна харгы баригдаа. Токарна, кузнечно-прессово, термическэ, аккумуляторна участогуудтай заhабарилгын-механическа мастерскойе завод гэжэ нэрлэхээр. Ажалай hүүлээр гар, нюураа угаажа, сэбэр хубсаhа үмдэhэ газар түхеэрэгдээ.

Нэгэн доро 150 тонно түхеэрэлгэ байлгаха материальна гол склад, табин автомашиныг багтаха гараж тушаагдаа, трансформаторна подстанци, газар тэhэлдэг зүйлнүүдые хадагалха склад баригдажа дүүргэгдээ.

Манай предприяти баригшад даалгабаряа дүүргээд, ондоо участок, карьернүүдтэ зөөжэ ошохонь. Барилгашадhаа тушааажа абаhан предприятиие hайнаар хүдэлгэхэ, үнэтэ известнягаар химическэ промышленностиие таhалгаряагүйгөөр хангаха зорилго манай коллективэй урда табигдана. Октябриин ойдо бэлэг болгон абаhан шэнэ барилгые хүсэдөөр ашаглаха байhандаа бидэнэр найданабди.

Б. СЕМЕНЮЧЕНКО,
«Татарский ключ» карьероуправлениин директорэй орлогшо.

МАНАЙ РУУ АДХАРХА ЭЛШЭ ХҮСЭН

Ноябриин 1-дэ, Москвагай сагаар 12 час 05 минутада Эрхүүгэй энергосистемын диспетчер Виталий Ефимович Лисунов тусхай түхеэрэлгын кнопко даража, Сибириин энергосистемэдэ Буряадай республика оруулhан байна. Татаурово, Сэлэнгэ, Ильинкэ, Тимлюй станцинуудта энэ системэhээ электрын гал дамжуулан үгтэбэ. Электрын элшэ дамжуулха линиин hаяар баригдажа дүүргэгдэхэдэ, Улаан-Үдэ хото тэндэhээ электрын гал абадаг болохо юм.

Баруун Сибириин энергосистемын нэгэдхэмэл диспетчерскэ управлениин начальник Г. Н. Ясниковай мэдээсэhэнэй ёhоор Омско, Новосибирскэ, Томско, Кемеровскэ, Красноярскэ, Барнаульскэ, Эрхүүгэй системэhээ бүридхэгдэhэн Сибириин энергосистемэдэ Буряадай республика оруулагдаа. Электрын элшэ хубаарилан дамжуулха түб Кемерово городто юм.

Ажалай илалтын толи

✦ **Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада республика доторнай 77 мянган кубометр ехэ модон арадай ажахыда эльгээгдээ.**

✦ **Үнгэрhэн арба hарын туршада алмагдаhан нооhоор 20 мянган метр нарин бүд түсэбhөө гадуур нэхэгдээ гэхэ гү, али 939 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.**

✦ **Гурбан жэлэй саада тээ коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив ажалайгаа бүтээсые энэ жэлдэ 4 процентээр дээшэлүүлбэ.**

✦ **Республикымнай ой модоной промышленность арба hарын түсэбhөө гадуур 3000 түхэригэй валовой продукци үйлэдбэрилөө.**

✦ **Үнгэрhэн 10 hарын туршада 29 мянган 700 дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаа гэхэ гү, али түсэб 119.8 процент дүүргэгдэбэ.**

✦ **Буряадай барилгын управлениин барилгашад 1560 үхибүүдэй hураха хоёр шэнэ hургуули энэ жэлдэ барижа, ашаглалгада тушаагаа.**

✦ **Локомотив-вагон заhабарилгын завод гурбан кварталай хугасаада нэгэ миллион 400 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилбэ.**

ШУДАРГЫ ШУБУУШАН

Кабанскын совхозой шубуушад нугаhа hайнаар үсхэбэрилхынгөө хажуугаар, тахяануудаа зүбөөр харууhалжа, гүрэндөө 790 мянган үндэгэ тушаагаа гэхэ гү, али жэлэйнгээ түсэб 90 мянган үндэгөөр үлүүлээ. Совхозой түрүү шубуушан Александр Семенович Мертвецов тахяа бүриhөө 85 үндэгэ абаха түсэбтэй аад, мүнөө 102 үндэгэ суглуулаа. Нүхэр Мертвецов жэл соо гансаараа 268 мянган үндэгэ суглуулжа тушаагаа. Энэмнай нэгэ бүхэли ажахын абаhантай тухайтай ха юм.

В. СЕДУНОВ.

ЖАРГАЛАЙ АРЮУХАН ЗАМ

ОЧЕРК

...ГАГ САhААР хушагдаhан ...гэн сагаан гүбээнүүд дээ... ...эн зуун хонидой hүндэлhэн ...гүй олон мүр сарья харал... Саhанда үшөө булагдаагүй, ...а ногоохон зандаа байhан ...ганые хонид үзүүрээрнь ...гаар хирбэн эдинэд. Түрүү... ...бон хүйтэндэ сошордоhон ... кэжэхэн шубууд бөөн бөө... ...ишэ тиишээ хөөрсэгэнэн, ...ан ниидэнэ.

...-Цырен Гончиковна томо ...эо хүтэлэнхэй, хонидойнгоо ...о аалихан гэшхэлжэ ябаха... ...он нютаг, түрэhэн дайдаяа ..., олон бодолдо абтана.

...энээхэн Борьёо тала, Худаг... ...ор, Инзагата нютагтал Гом... ...эй бүхы элинсэг хулинсаг, ...нэр болоод эжы баабайнь ..., жаргал, зоболон, хүби ...ь үнгэрөө. Тэрэ үеын барга ..., «бурууга бэлшээриhээ ...» буряадуудай байдал, мүнөө ...лөөтэ hайхан, гэгээн гэрэлтэ ...лтай жэшэхээр аал? Энэ... ...до hүни хоёр шэнги илгаа... ...эр таби-жаран жэлэйл саа... ...айрата эжымни хахархай ...о дэгэлтэйхэн нютагай бая... ...н адуулжа, жэлэй дүрбэн ...эл хада, гүбээнүүдые улэн ... махадаг, даарадаг, зүдэрдэг ... гэжэ hанахадань ямаршье ...о башэб даа. hайн даа гэжэ ... зүрхэнhөө hайханаар х... ...таха хүн байха бэшэ. Үгы... ...ай үри бэе баяд, ноёдой урда хэзээдэл шоодобори, дорой доромжо байха. Харин мүнөө нам мэтэ юрын хонишоной, үри хүүгэдэймнай ажабайдал, хүби заяан тэрээнhээ ямар ондоо, ямар жаргалтай болоо гээшэб! Юрын лэ хонишонби. Ажални багаханшье hаа, хүн зондо туhатай, хэрэгтэй. Энэмнай бүхы арад зоной, колхозой зөөри—эсэстээ манай өөhэдымнайл хамтын зөөри гээшэ. Тэрэнээ арьбадхаха, улам олошоруулхын түлөө оролдоогүй аад, ондоо юунэй түлөө оролдохо, hаналаа габихабибди? Ажал гээшэмнай мүнөө ёhотойл нэрэ хүндын, hэшхэл, дуранай хэрэг болоо. Ямаршье ажалда hайнаар хүдэлhэн лэ хүн арад зондоо, гүрэн түрэдөө хүндэтэй, магтаалтай ябана. Хүндэ энээнhээ ондоо ямар ехэ баяр, жаргал байхаб! Намайе, колхозой юрын хонишониие гүрэнэй дээдэ засаг түрэ—РСФСР-эй Верховно Советдэ депутадаар дэбжүүлээ ха юм. Энэ мүнөө хэндэшье гайхалгүй. Юрын хонишон, hаалишан, малшан, механизатор, фабрика, заводой хүдэлмэришэн захаhаал дээдэ засаг түрэдэ hунгагдаад, гүрэниие хүтэлбэрилнэ, шухала асуудалнуудые шиидхэлсэнэ. Иигэжэл совет хүн бүхэн эрэгтэй, эмэгтэйгүй ажабайдалайнгаа эзэд болоод, ажаллаха, эрдэм номдо hураха, амарха дүүрэн эрхэтэй байнабди. Саашадаа ажабайдалнай бүри ямар hайхан болохо гээшэб!

ЮРЭДӨӨ хэр үгhаа үгытэй ялуу ябаhан Доржын Гончигой басаган дээдэ засаг түрэдэ hууха, гүрэниие хүтэлэлсэхэ юм гээ hаань, урдань нютагай лама, ноёд, баяшуул наада бариха, гэдэhээ хахартараа энеэлдэхэ байгаа ёhотой. Теэд «тэрэ буруугай бэлшээриhээ гараагүй» Гончигойтнай басаган—Гомбо-Цырен Цыремпилова үнэн бэеэрээ оронойнгоо ниислэл Москва ошожо, ялагар гоё ордон соо гүрэнэй ехэ ажал ябуулагшад, эрдэмтэлтэй зэргэлжэ hуугаад, хуралдана. Тон шухала асуудалнуудые зүбшэнэ, шиидхэлсэнэл даа. Энэмнай бүхыдөө агуу ехэ Октябриин революциин, Совет засагай аша туhа ха юм. Эгээл дүшэн долоон жэлэй саада тээ ашата багша Ленинэй ударидалгаар хүдэлмэришэд, таряашад гартаа буу барижа, хүүшанай хаанта засагые хүмэрюулэн унагаагаад, сүлөөтэ hайхан шэнэ байдалай эхи табяа hэмнай. Тэрэ хэтэ мүнхэдэ мартагдашагүй ойн hайндэр тулажа ерэбэл даа...

Иигэжэ юрын хонишон, РСФСР-эй Верховно Советэй депутат Гомбо-Цырен Гончиковна гүн сэдьхэлэй уярма, улаан зүрхэнэй омогорхомо боддолнуудта абтан ябаа бэлэй.

...1947 ондо арбан долоо hаял хүрэжэ ябаhан Гомбо-Цырен хүүхэн өөрынгөө hайн дураар колхоздоо хонишон боложо ороhон юм. Түрүүн дуршалтай ажалша бэрхэ хүнүүдэй хажууда ябажа, хонишоной мэргэжэл шадабари шудалжа эхилээ. Ямаршье ажалай онол оншые хүн гансата олоод, холо гарама бэрхэ шадамар болошодоггүй ааб даа. Түрүү дуршэл гээшэмнай саб шүүрээд абахаар галада тобойжо хэбтэдэггүй бшуу. Үнэн зүрхэнhөө оролдожо, эсэхэ сусахые мэдэнгүй, зоримгой шангаар хүдэлхэдөөл хүн юумэнэй урда ороно байна. Хада гүбэйн шэнээн шулуу шорой угаажа, хюмhанай харын зэргэхэн алта олоhондол адли ажалай мэргэжэл шадабариие бахал үдэр хоног, hара, жэлээр бага багаханаар суглуулдаг гээшэ. Нүхэр Цыремпилова нэгэ үдэр гэнтэ түрүү бэрхэ болошоогүй, энэ 17 жэлдэ ниилээхэн оролдожо, үнэн шударгы ажаллаhанай ашаар лэ хонишоной мэргэжэлые арбан хурганлаал шудалаа. Заримандаа унтаха нойр, эдихэ хоолоо мартахаhаа наагуур, үбэлэй хүйтэн, зунай халуун, уhа саhан соошье хонидойнгоо хойноhоо ябажал үнгэргэhэн үдэр, hүниень тоолохо болоо hаа, барагдашагүй.

— Гомбо Цырен багаханhаа олон үгэ дуугүй аад, ажалдаа ехэ оншотой hүбэлгэн, хүнэй үгөөр хүл хүнгэнтэй хүүхэн юм hэн,—гэжэ колхозой үнинэй хонишодой нэгэн Долгор Тубанова хөөрэдэг.

— Гончиковнамнай колхоздоо эгээл түрүүн шахуул хонидоо искусственна аргаар, өөрынгөөл гараар урэжүүлдэг болоhон хонишон гээшэ. Энэ ажалда хэндэшье найладаггүй. Тэрэнэй үрэжүүлhэн хонидhоо нэгэнииньшье hубайраа гэжэ байгаагүй, —гээд артелиин зоотехник Г. Ц. Батуев хэлэнэ.

ХЭНЭЙШЬЕ мэдэhээр хонидhоо түл hайнаар абаха, нооhо ехээр хайшалха гэбэл, тэдэнээ жэлэй дүрбэн сагта тобир тарган байлгаха, зүбөөр адуулха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй.

— Хони адуулхань даншье хүнгэн хэрэг гээд зариман hанадаг. Тиимэ бэшэ, ойлго, хүүхэн, хонидоо hайнаар таргалуулха, дүүрэн хээлитэй ябуулха гэбэл, тэдэниие дура зоргон соонь миил дахаад ябахагүй, эзэн ёhоор, залхуугүйгөөр тогтоожо, тойрожо, зүбөөр бэлшээхэ хэрэгтэй,—гэжэ дуршалтай хонишон Дулма Донгеева тэрээндээ заадаг бэлэй.

— Иигэжэ би зон нүхэдэйнгөө туhаламжа, заабаряар ажалай дүй дуршэл олоо хүмби,—гээд мүнөө Гомбо-Цырен Цыремпилова өөрөө хэлэхэ байха.

Нүхэр Цыремпилова 1959 онhоо хойшо эхэ хонидой отара даажа хүдэлhөөр жэл бүрил эрхим үрэ дүн түйлана. hүүлэй 3 жэл удаагаар зуун эхэ хонин бүриhөө 102—105 хурьга алгадгүй түлжүүлнэ. Жэшээлхэдэ, байгша ондо 730 эхэ хонидhоо 731 хурьга абаад, бултыень 22 килограмм шэгнүүртэй болгожо хабар тушаагаа hэн. Нооhошье ехэ хайшална.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Гомбо-Цырен Гончиковнагай отарынхид колхоздоо жэл бүри олохон центнер мяха, нооhо үгэдэг. Гансахан байгша ондо тэдэнэр артелиингээ жасада 8 мянга үлүүтэй түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Энэл үнэн сэхэ ажалайнь түлөө нютагайнь зон 1963 ондо эрхим басагаяа дээдэ засаг түрэдэ hунгаа бшуу. Тэрэ ехэ этигэл найдабариень Гомбо-Цырен ёhотоор лэ дүүргэжэ ябадаг.

УРЗАНДА үбэл, февраль hарада РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээд, баярлаhан бахардаhан хоёрой хоорондо гэртээ ерэжэ:

—Эжы, намайе гүрэнэй дээдэ засагай депутадта кандидадаар дэбжүүлбэл,—гэжэ хэлэхэдэнь, хүгшэн болоhон Долгор эжынь ехэ гайхаба:

— Теэд депутат гээшэнь боложо шадаха хүн гүш? Шамhаа эрдэм бэшэгээр дээшэе хүниие оложо ядаа юм гү?

— Хүгшэн эжы, депутадые эрдэмээрнь hунгадаггүй, харин хэhэн ажал хэрэгынь хаража, хүн зон өөhэдынгөө этигэл найдабарида хүргэнэ ха юм даа,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Мурхонов хэлэжэ үгөө бэлэй.

— Тиимэл hаань, улам hайнаар хүдэлжэ, улад зонойнгоо захяа заабариие дүүргэжэл ябыш даа, хүүхэмни. Иихэдээ миил урдахяа хараад ябаха юрын хонишон бэшэ болобош,—гээд эжынь юрөөгөө hэн.

Мүнөө Гомбо-Цырен дүй дуршэл, шадабаряа хүн зоноор хубаалдадаг, ойлгоhон мэдэhэнээ олондо хөөрэжэ үгэдэг юм. Байгша ондо республикынгаа олохон нютагуудаар ябаhан, яhала олон хонишод, малшадаар уулзаhан, хөөрэлдэhэн байха. Бури hая Монголой Арадай Республикын Булган, Сэлэнгын аймагуудаар ябажа ерээ.

— Москвада Кремлиин ехэ ордон соо Россин Федерациин заха хизаар бүхэнhөө ерэhэн түлөөлэгшэдэй дунда hуухадаа, үргэн уужам Борьёогойнгоо тала, хада гүбээень бүрхөөн бэлшэдэг хонид hүрэгөө, урган хүгжэжэ байгаа түрэл колхозоо, хайрата эжыгээ, хоёр жаахан хүүгэдээ, хани нүхэр Цыреторээ, бүхы айл аймагаа ходол сэдьхэлдээ хэжэ, hанажа hуудагби. Оронойнгоо баруун захаhаа зүүн заха шахуу хүрэтэр ябахадаа, мантан томо завод, фабрика, хото городууд дээгүүр гарахадаа гү, али захагүй үргэн таряалан, нэлэнхы ехэ ой тайга, мүрэн голнуудые харахадаа, энэ манай Эхэ орон, манай баялиг гээшэ гэжэ hанахада тоншье омогорхолтой, зүрхэ сэдьхэллэ дулаахан боложо, хүсэн дээрээ хүсэ, зориг дээрээ зориг нэмэhэндэл байдаг лэ,—гэжэ тэрэ хөөрэдэг юм.

Иимэл даа, баян талын басаган, бэрхэ хонишон, гүрэнэй дээдэ засаг түрын гэшүүн—Гомбо-Цырен Гончиковна Цыремпилова.

Ц. РАДНАЕВ,
М. НАМЖИЛОВ
Зэдын үйлэдбэриин управлени, «Коммунизм» колхоз.

hайндэрэй Улаан-Үдэ

Улаан-Үдэ — ниислэл хотомнай улам бүри hалбаржа, урган бодожо… түхэл шарайгаа бадаруулан байна! Алдарта Октябриин hайндэрөөр тү… рэл хотоёо шэртэн харыт. Улаан туг, уряа лозунг, плакадуудай нами… заан, дуу хүгжэм, хүхюун зоной энеэдэн... Зураг дээрэ: Улаан-Үд… Илалтын проспект.

АМАРШАЛГА

Улаан-Үдэ. Профсоюзуудай областной соведэй түрүүлэгшэ нүхэр АСЕЕВТЭ.
Ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ нүхэр МАЛЬЦЕВТА.

Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна соведэй президиум ухаалан зохёогшодой жаса байгуулха долоон жэлэйнгээ уялга болзорhоонь урид дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай творческо коллективые халуунаар амаршална. Республикын новаторнууд түйлаhан энэ амжалтаяа улам бүри арьбадхахын тула бүхы хүсэеэ гаргаха бэзэ гээд батаар найдана.

В. ИВАНОВ,
ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна соведэй түрүүлэгшэ.

Манай республикын ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад өөhэдынгөө үрэжэлтэ ажалаар долоон жэлэй нэрэмжэтэ жасада 21 миллион түхэриг оруулхабди гэhэн уялга 1959 оной эхиндэ абаhан юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ гэхэ гү, али табан жэл юhэ hарын туршада шэнэ техникэ, ухаалан зохёолго үйлэдбэридэ олоор нэбтэрүүлэгдэжэ, 21,5 миллион түхэригэй алмалта хэгдэhэн байна.

Мүнөө республика доторнай 8500 ухаалан зохёогшод бии бшуу. Илангаяа Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, Темлюгэй цемент-шиферэй, Ленинэй орденто локомотив-вагон хабсаралгын, Улаан-Үдын шэлэй заводуудай, Галуута-Нуурай шахтоуправлениин, «Сибэлектромонтажай» управлениин болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд ухаалан зохёолго үйлэдбэридэ үргөөр нэбтэрүүлэə.

Уралан нарижуулга, ухаалан зохёолгые үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлхын хойноhоо шармайн оролдожо ябадаг түрүүшүүлэй тоо үдэрhөө үдэртэ олошорно. Жэшээнь, «Электромашина» заводой хэбшэн Г. Л. Линхобоев, шэлэй заводой главна технолог Г. С. Горбатенко, ЛВРЗ-гэй инженер К. З. Зангеев, нарин сэмбын фабрикын слесарь И. К. Иванов, Улаан-Үдын локомотивна депогой мастер А. Я. Яковишин, мяха-консервын комбинадай слесарь В. И. Немочин гэгшэдтэ России Федерациин габьяата ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо hэн. Тиихэдэ хэдэн зуун уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод долоон жэлэй нэрэмжэтэ жасада өөhэдынгөө хубитые оруулжа, хэдэ хэдэн үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэə.

Үйлэдбэридэ ухаалан зохёолго, уралан нарижуулга олоорнь нэбтэрүүлхын хойноhоо үдэр hүнигүй оролдожо ябадаг түрүүшүүлээ Октябриин hайндэрөөр амаршалая.

ЭРХИРЭГ ТОСХОН ЭНЭ ҮДЭР

ШАБАРТА. Мүнөө иимэ нэрэ республикынгаа карта дээрэ олохогүйт. Тэрэ нэрэ урдын уда болоҗо, үни хада суурян болон замхаа. Шэтын трактаар ябаhан хүнүүдые түлгүүлдэг шабарта харгы хатаагдажа, Эрхирэгэй голые хүндэлэн, елүүр шэнги елэгэр харгы дунгиина.

Нютаг бүхэн өөрын түүхэтэй. Революциин үедэ Шэнэhэтэ, Эрхирэг нютагууд сагаантанай хүлдэ нэрбэгдээд абадаг байгаа. Нэгэтэ сагаан бандидууд хүрэжэ ерээд, тэндэхи айлнуудай унаа морниень хамаан абаашаhан гэхэ. Тиихэдээ нютагай нэгэ үбгэнине газаршан боло гэжэ албадаад, абажа ябашаhан байна.

—Тэрэ үбгэн зэрлиг дивизиинхидтэ алуулан алдатараа тамалуулагдаад, арай гэжэ мултаран ерэхэдээ: «Харшан дайсанаар хаман абаашагдаhан долигтнай болоҗо ошолдооб гэжэ бодообэ» гээд, ябаhан ябадалаа хэлэхэдээ, эзэлүүдгүй нюдэнэйнгөө нёлбоhо мэлмэрүүлэгшэ hэн, — гэжэ Эрхирэг нютагай аха заха үбгэн Дамнил Санжиев дурдана. Арганьшьегүй. «Баярлахадаа бархирба» гэжэ хэлсэдэг. Тэрэ үбгэн амиды ерэhэндээ баярлаа ха юм.

Саг сагаараа, сахилза хүхэерөө байдаггүй. Харин мүнөө...

Эрхирэг тосхон республикынгаа бусад нютагуудтай адли совхозой хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг hуурин. Баян дэлгэр байдал, болбосон сэнгүү hуудал эндэхи зоной үдэр бүхэнэйнь заншал болоҗо түбхинөө. Энэ хадаа Агуу Октябриин аша габьяа гэжэ мүнөөдэр дурдан дурдан түүрээе!

Эндэ Эрхирэгэй совхозой түб hуурин. Тус тосхон жэл ерэхэ тума ургана, үргэдэнэ. Гудамжануудтань шэнэ шэнэ гэрнүүд, дабхар байшан нэмэнэ. hүүлэй үедэ шэнэ столово, магазин, хүүгэдэй ясли, hургуули, бани гэхэ мэтэ бодошоо.

Спорт — тосхоной залуушуулай заншалта наадан, бэе махабадайнь тамир бэхижүүлхэ hорёон болонхой. Тэдэнэр «Урожай» гэжэ hайн дуранай бүлгэмтэй, өөрын стадионтой.

Совхозой клубта саг үргэлжэ хүдэлмэридэг стационарна киноаппарат тодхоотой. Тэндэ үдэр бүхэндэ элдэб кинокартина харуулагдажа, олоной дура татанхай. Эрхирэгэй хүдөөгэй библиотекэ номойнгоо баян жасата hангаараа уншагшадай эрилтэ дүүрэнээр хангана. Совхозой түб hууринда ажахынгаа hалбаринуудые конторо болон бусадые харилсуулhан олон номертой автомат телефон хүдэлнэ.

Эрхирэг «Шабарта» бэшэ, сэсэг жэмэстэ hуурин. Тосхон шадар хорёод гектар талмайтай урэ жэмэстэ саад хабартаа, зундаа үнгын сэсэгээр будантан, хоншуу hайхан үнэрөө хангалтуулна. Саад ургуулагшад намартаа ургасынгаа баян дээжэдэ хүртэжэ, элдэб жэмэс ехээр хуряана.

Арад зоной культурна эрилтэ улам ургана. Эрхирэгэйхид Улаан-Үдэдэ телецентрэй бариг-дажа эхилхэдэ, тэрэнэй дүүргэгдэхые тэсэ ядан хүлеэбэ. Тэрэ хүсэлынь бэелүүлэгдээ. Мүнөө совхозой олохон хүдэлмэришэдэй гэртэ телевизор табигдажа, Улаан-Үдэдэ хэгдэжэ байhан дамжуулгые гэртээ hуугаад харадаг, шагнадаг болоо. Совхозой малшад ажалайнгаа hүүлээр фермынгээ улаан булан соо сугларжа, телевизор хамтаараа харана.

Ажалдаа алдаршаhан түрүүшүүл олоор ур… ган гарана. Сов… зой хүдэлмэриш… дундаhаа 30 гаран хүн энэ… дэтэ нэрэдэ хүртөө. 130 га… хүн коммунис ажалай удар… нэрэдэ хүртэхын түлөө тэмс…

Хонишод Иннокентий Евсю… Николай Чумаков, hаалишад Р… земаа Жимбеева, hү hаал… Улаан-Үдын үйлэдбэриин у… лениин чемпион Дулмажан Ш… рап-Цыигеева, механизатор… Дондок Даржаев, Владимир … туев, шофёрнууд Бато База… Цыбикжан Гомбоев болон бус… нэрэ магтаалтай. Эдэнэр үнэн… хэ ажалаараа элдин тэнюун, … бэг баян байдал зохёолсоно.

Үдэ голой хойморто hуур… hан Эрхирэгэй совхозой аж… жэл ерэхэ бүри арьбажаг, б… жэг гэжэ hайндэрөөр юрөөе!

Н. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой Эр… рэгтэхи hаалиин нэгэдэхи ф… мын малшад улаан булан со… телевизор хаража байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Гэгээтэ хазаарлагдаа

Хоёрхон жэлэй саада тээ Зэдэ-дэ нуур тогтоогдохонь гэhэн hураг суугай тарахада, нютагай үбгэжөөлнүүд «юун тиимэ бэлэн нуур таа-налта тогтоод үгэхэ hэм» гэжэ хэлсэдэг hэн. Харин мүнөө... Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид гурэнэй үүлгэргэ малай Зэдын станциин хүдэлмэришэд Агуу Октябриин hайн-дэрэй бэлэг—сэбэр hайхан уhатай сөөрэм тогтоожо, баярлахын ехээр баясаба, омогорхобо.

Үеын үедэ хооhон тала руу миин урдажа байдаг Гэгээтэ горхон хазаарлагдажа, найма метр гүнзэгытэй сөөрэм 27 гектар талмайе эзэлжэ, мүнөө мэлмэрэн харагдадаг болобо. Энэнь ерэхэ жэлдэ ажахын 1200 гектар таряанай болон сабшалангай газар уhалуулхаар хараалагдана. Сөөрэм тогтоолгодо Зэдын барилгахабсаралгын управлениин «Бурводстройн» хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаа. Эдэнэрэй дундаhаа участогай мастер Владимир Саранов, экскаватор, бульдозер, скрепер дээрэ ажаллаhан Иван Задворняк, Владимир Дамбаев, Михаил Максимов, жолоошон Николай Соломин болон бусадай нэрэ обогые магтамаар.

hаяхан тус сөөрэм гүрэнэй комиссяар шалгагдажа, урган ууҗам Зэдын тала дайдые уhалуулха «эрхэтэй» болоо. Саашадаа энэ сөөрэм үргэлхэгдэжэ, бусад ажахынуудай таряалан, сабшалан уhалуулагдахаар түсэблэгдөө.

В. КЛОЧИХИН.

ХУБИ ЗАЯА МҮНӨӨДЭР ХОЛБООБДИ

Үни удаан хүлеэгдэhэн найр зугаата hайндэрнай ерэжэ, ажалша бэрхэ арад зомнай энэ үдэрөө ажалай шэнэ бэлэгүүдтэй угтаад, хүхюун зугаата найр наадаяа дэлгэжэ, сэнгэжэ байна гээшэ лааб лаа. Игэхэ hамбаанда Ленинэй орденто локомотив-вагон хабсаруулдаг заводой, мүн Буряадай хүдөө ажахын институдай механизациин факультедэй олон тоото залуушуул өөhэдынгөө дунда хурим түрэ үнгэргэхэнь гэhэн омот дорюун мэдээсэл зарлагдажа, найр тээрэ найр, юрөөл дээрэ юрөөл асарба, зэдэлүүлбэ гээшэл!

...Үдэшын эгээ найман сагай үе. Худөө ажахын институдай студентнэрэй столово. Комсомол ёhоной хурим түрын стол. Айл болоҗо, ами наhан хүби заяагаа нэгэдэжэ, найр наадандаа нүхэдөө урьhан хэн гээшэб? Ерээдүйн инженер-механигууд — гурбадахи курсын оюутан Чимид Хандажаповна Батоина Балта Дамдинович Дашиев хоёр... Юрөөл дээрэ юрөөлнүүдшье зэдэлжэ, залуу хоёрто замай hайханиие, жаргалай нарые нүхэдынь ямараар хүсэн хүсэн байба гээшэб?!

...Үсэгэлдэр ямар найр зугаата үдэр болоо гэжэ hананабта?

Хүндагаар дүүрэн духаряа барьhан үбгэ, эсэгэнэрнай залуу айл болоhон хүбүүд басагадаа, аха дүүнэрээ амаршалхаяа аяар 15 залуу айлайда орожо гарабад.

Үсэгэлдэр үглөөгүүр Улаан-Үдын Железнодорожно райкомой түрүүлэгшэ нүхэр М. М. Могнонов Ленинэй орденто локомотив-вагон хабсаралгын заводой залуушуулые айл болоhонтойнь амаршалан, гэрлэhэн тухай үнэмшэлгэ баяр ёhололой оршон байдалда барюулhан байна.

— hайн даа, hайн. Октябриин hайндэрэй баяраа болоҗо байхада, таанад хүби заяагаа нэгэдэжэ юрөөлэй hайханиие дуулаба гээшэт. Ажабайдалтнай Октябрь мэтэ сэлмэг байг!,— гэжэ нүхэр Могнонов хэлээд, залуу айлнуудаа үдэшэбэ.

— Манай цехэй арбаад залуушуул айл болобо. Тэдэнэй дунда үнэн бүтээсэтэ ажалаараа суурхажа, коммунис ажалай ударнигууд болоhон Николай Астраханцев технологическа институдай оюутан Наталитай, Василий Белоусов сугтаа ажалладаг Людатай хуби заяагаа холбоhон байна, —гэжэ ЛВРЗ-гэй электромашинна цехэй хүдэлмэришэд омогорхохо ёhоорoo омогорхолдоно.

ЗАГАhАШАДАЙ ДУНДАhАА ТҮРҮҮЛБЭ

Октябриин хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэн, «Байкал» колхозой гэшүүд загаhа бариха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ.

Тус колхозой гэшүүд (Прибайкальска промышленна үйлэдбэриин зоно) Сибириин загаhа баригшадай дундаhаа түрүүлжэ гараа. Сибириин загаhанай промышленностиин үйлэдбэриин-территориальна управлениин Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар «Байкал» колхозой гэшүүдтэ барюулагдаха болобо. Социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараhандаа бахархажа байhан загаhа баригшад түйлаhан амжалтаяа арьбадхаха, жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур 4800 пууд эрхим загаhа бариха гэжэ шиидэбэ.

Хойто-Байгалай районой загаhа баридаг «Победа» колхозойхид жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ болзорhоонь урид дүүргэбэ. Жэлэй түсэбhөө гадуур 2000 пууд загаhа бариха гэhэн зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

А. НАМОЛОВ.

hАЙН ДАА, ОКТЯБРЬ!

Энэ—манай эгээл ехэ hайндэр жэл бүхэндэ намарай hайхан hарада эрьежэ ерэдэг, хэмгүй ехэ баяр омогорхол түрүүлдэг!

Арадай элүүрые хамгаалха талаар ямар үзэгдөөгүй ехэ анхарал табигданаб! Гараха түрэхэhөө эхилээд, совет хүнүүд түлөөhэгүйгөөр эмнүүлнэ, медицинын туhаламжа абана... Энэмнай бабал Агуу Октябриин үзүүлhэн аша габьяа хаям даа... Тээд абажа үзыт даа: урдань айхабтар олон янзын үбшэнүүд «дура зоргоон» соогоо дэлгэржэ, үй түмэн хүнүүд жэл бүри үхэлэй хүнэhэн болоҗо, дэмы талаар хоо… байгаа бшуу.

Мүнөө ямар болоо гээшэб?…

Амбулатори, эмнэлгэтэй hу… тосхон гэжэ мүнөө бии гү? … тоонои. Гүрэн түрэмнай а… элүүрые хамгаалха хэрэгтэ … hээ жэлдэ улам ехэ мүнгэ … гаргашална. Медигүүдэй аж… далые hайжаруулгада ехэ … рал хандуулна. Иимэл хадань … тябриингаа революциин ойн … хамнаг үдэрые хүн бүхэ… баяртайгаар угтана.

Г-Б. НАМЖИЛЦЫРЕНО…
БурАССР-эй габьяата врач.

ХОЛЫН ХОЙТО ХОЛОДНОДО

Үеын үедэ үзэгдөөгүй hайхан байдал холын Холодный тосхондо ерэбэ. Эртэ урда сагhаа хойшо захагүй гүн тайга соогуур агнуури хэн нүүжэ ябадаг эвенк арад Совет засагай жэлнүүдтэ түбхинэhэн байдалтай болоо.

Холодный нютаг Хойто-Байгалай «Дружба» колхозой түб hуурин болонхой. Эндэ орошод, ангуушад хамтаржа, шэнэ ажабайдалаа зохёон түбхинүүлжэ байха юм. Урдань урса балгааhан гэрнүүд соогуур hууhан эвенк зон мүнөө олон сонхотой, уужам, дулаан гэрнүүдтэ hуудаг болоҗо түбхинөө. Хамтынгаа ажахые олонойнгоо хүсөөр хүгжөөхын түлөө оролдолго хэшээлтэйгээр ажаллана.

Колхозой ажахын гол hалбари болохо оро hүрэгөө үдхэн олошоруулна. Дайдын баялиг — үнэтэ ан олоор барижа, Эхэ орондоо элбэгээр бэлэглэнэ.

Аймагай эрхим орошодой нэгэн Аркадий Петрович Никировэй даадаг орын фермэ түл абалгаараа түрүү hуури эзэлээ. Фермын орошод энэ жэл 100 эхэ оро бүхэнhөө 85 инзага абаа. Халтар хара үнэгэ тэжээн үсхэбэрилгөөрөө колхоз ниитынтээ баялигые арьбадхана.

«Дружба» колхозой ангуушад ондатра бариха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Колхозой 20 гаран ангуушад хэрмэ, булганай агнуурида гараа. Агнууриин түрүүшын үдэрэй дүнгөөр ангуушан Мария Петровна Уринчина хэдэн булга барьяд байха юм.

«Дружба» колхоз зайн галтай болоҗо, hайндэрые угтаба. Электростанциин 60 гаран айлай гэртэ гэрэл үгөө. Тэрэнэй хүсөөр модо хюрөөдэхэ рама хүдэлгэгдэнэ. Мүн уhа гаргаха насос электрын элшэ хүсөөр ажаллуулагдаха.

Игэжэ холын хойто аймагай Холодный тосхоноорхин hайндэрөө угтаба.

ХЭН ХААНА ОШОХО ДУРАТАЙБ?

Гүрэнэй Ленинэй орденто опера, баледэй театрта—мүнөөдэр, үглөөдэр үдэшын 8 часhаа **hайндэрэй концерт.** Ноябриин 8-да үдэрэй 12 часhаа Александровай **«Малиновкада болоhон түрэ»** гэhэн оперетто.

Гүрэнэй ород драмын театрта — ноябриин 7—8-най үдэрнүүдтэ үдэшын найман часhаа **бал-концерт** үнгэрэгдэхэ. Ноябриин 8-най үдэрэй 12 часhаа үхибүүдтэ зорюулагдаhан hайндэрэй концерт болохо.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын театрта — мүнөөдэр, үглөөдэр үдэшын найман часhаа залуушуулай зугаа наадан болохо. Фойе соонь духовой оркестрын игагуу хүгжэм зэдэлхэ.

«Эрдэм» кинотеатрта—ноябриин 7—8-най үдэрнүүдтэ **«Залуу гвардиин»** нэгэдэхи серинь үглөөнэй 9 час 30 минутаhаа, хоёрдохи серинь 11 час 05 минутаhаа харуулагдаха. **«Мандат»** гэhэн уран hайханай фильм 12 час 35 мин., 20 часта. Хоёр серитэй **«Гамлет»** гэжэ уран hайханай кинокартина 17 час 10 мин., 21 час 45 минутаhаа харуулагдаха юм.

«Октябрь» кинотеатрта—hайндэрэй үедэ **«Чапаев»**—12 час., 16 час., 20 часта. **«Мандат»**—10 мин., 14 ч., 18 ч., 21… 50 минутаhаа харуулагдаха.

Ленинэй орденто локомоти… гон заhабарилгын заводой Ку… рын байшанда—ноябриин 7—… үглөөнэй 10 часhаа хүүг… утренник. Мүн 10 часhаа «Д… **тат Балтики»** гэhэн уран h… най фильм. Ноябриин 8-най … нэй 10 часта Культурын бай… гай хүүгэдэй секторэй уран h… ханай бүлгэмэйхид үетэн нүх… hайндэрэй концерт харуулха … Үдэшэндөө заводой залуушуу… тээ сугларжа, наада зугаа эд… хэхэ. Тэрэшэлэн кинодо орохо … ратайшуул 13 ч., 15 ч., 18 … hаа **«Чапаев»** гэhэн фильм … жа болохо. Мүн үдэшын 20 ч… часhаа **«Приходите завтра»** г… кинокартина харуулагдаха.

Улаан-Үдын нарин сэмбын … рикын, мяха-консервын ком… дай, шэлэй, «Электромаши… хирпиисын заводуудай, уhан … шадай, түмэр замшадай клу… та—мүнөөдэр, үглөөдэр hай… рэй зугаа наадан болохо, … hайханай кинофильмүүд хар… лагдаха.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ…

Замбуулииие шэнжэлхэ талаар уласхоорондын холбоо барисаанай түлөө

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 5. (ТАСС). Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ наукын амжалтануудай бүгэдэ ниитын аша туhада зорюулагдахын тулада энэ талаар хэгдэдэг научна шэнжэлэлгэнүүд тухай мэдээнүүдые үргэнөөр абалсажа байхые Советскэ Союз хүсэнэ гээд замбуулинай дайдые амгалан ёhоор шэнжэлэн мэдэхэ талаар ООН-ной комитедэй заседани дээрэ СССР-эй түлөөлэгшэ академик А. А. Благонравов үсэгэлдэр мэдүүлээ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар хоёр талын харилсаа холбоон тухай хэлсээнэй текстые комитедтэ дамжуулан үгэхэ гэжэ Советскэ Союз США хоёр үгэеэ ойлголсоо гээд тэрэ мэдээсээ. Газарые тойрон дабшадаг советскэ түрүүшын хэмэл одоной табигдаhаар арбан жэлэй ойе — замбуулиниие шэнжэлхэ үе сагай эхи болгон замбуулинай дайда руу хэглэhэн түрүүшын шууд сэхэ алхам гэжэ бүхы хүн түрэлтэнэй мэдэрhэн ушарые тэмдэглэхын тулада замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар уласхоорондын конференциие 1967 ондо зарлаха гэжэ СССР-эй дурадхал оруулhые советскэ делегат дахяад гэршэлэн батал һан байна.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэдэнь зохихо оронуудта туhалхаар, харин студентнүүд болон аспирантнуудай Москвагай, Ленинградай болон Киевэй университедүүдтэ hуража, астрономи, геофизикэ болон огторгойн механика шудалха арга олгохоор Советскэ Союз бэлэн байна гэжэ А. А. Благонравов онсолон тэмдэглээ.

ХИЛЫН ГАДАhАА
ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Ослодо баярай суглаан болобо

ОСЛО, ноябриин 6. (ТАСС). «Норвеги—Советскэ Союз» гэжэ бүлгэмэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан Норвегиин ниислэлэй томо залуудай нэгэн болгошо «Самфундехусет» гэжэ зал соо үсэгэлдэр болоо. Агуу Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойдо энэ суглаан зорюулагдаhан байгаа.

Философиин доктор Николай Станг элидхэл хээ. Эндэ ерээд байhан «СССР—Норвеги» гэжэ бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ, СССР-эй Далайн флодой министрэй нэгэдэхи орлогшо Ю. В. Савинов суглаагшадта хандаhан амаршалгын үгэ хэлээ.

Агуу Октябриин ойе тэмдэглэбэ

ДЕЛИ, ноябриин 6. ТАСС-ай корреспондент В. Никитин нигэжэ дамжуулна:

Хуушан Делиин муниципалитедэй байшан соо Индиин ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд үсэгэлдэр үдэшэ сугларжа, Агуу Октябриин социалис революциин 47 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ.

Японой социалис партиин ЦИК-эй пленум

ТОКИО, ноябриин 5. (ТАСС). Японой социалис партиин (СПЯ)—орон доторхи гол оппозиционно партиин ЦИК-эй ээлжээтэбэшэ пленум мүнөөдэр Токиодо нээгдээ. ЦИК-эй бүхы гэшүүд, парламентын хоёр палатын депутадууд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Оронoй дотоодын байдалда болон уласхоорондын оршондо болоhон hүүлшын хубилалтануудhаа уламжалан, партиин баримталха шэнэ хараа шэглэл зохёохо шухала болоhон дээрэhээ пленум зарлагдаhан байгаа.

Пленумые нээхэдээ, СПЯ-гай түрүүлэгшэ Каваками нигэжэ мэдүүлээ. Японодо болон бүхы дэлхэй дээрэ болоhон hүүлшын ушарнууд эб найрамдал хамгаалха талаар партиин баримталдаг гол хараа шэглэлэй зүб байhыень гэршэлжэ үгөө. Эдэ хубилалтанууд хадаа Японодохи политическэ байдалые хубилгахын тулада манай партида таарамжатай эрхэ байдал бии болгоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Ажалшадай нэгэдэмэл ябуулгын түлөө

БЕРЛИН, ноябриин 5. (ТАСС). Транспортын, портнууд болон загаhанай олзоборилгын ажалшадай уласхоорондын IV конференци ерэхэ жэлэй майда Софида болохо юм. Иимэ мэргэжэлэй ажалшадай профсоюзуудай уласхоорондын нэгэдэлэй захиргаанай комитедэй, 14-дэхи сессиин Ростогто (ГДР) болоходонь, иимэ шиидхэбэри баталан абтаhан байба. «Ажаhуудалай болон ажалай эрхэ байдал hайжаруулхын түлөө, профсоюзна болон демократическа эрхын түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай болон эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ транспортын, портнууд болон загаhанай олзобориин ажалшадай нэгэдэмэл ябуулгын түлөө» гэhэн уряатайгаар конференци үнгэрхэ байна.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерацида ородог уласхоорондын энэ нэгэдэлдэ Нигериин, Замбиин болон Утандын транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй хэдэн национальна профсоюзууд абтаа гэжэ АДН агентство дамжуулна. Мүнөө 13 миллион гэшүүнтэй 77 национальна профсоюзна организаци энэ нэгэдэлдэ ородог.

Нэгэдэмэл ябуулга хэхэ уряатайгаар транспортын, портнуудай болон загаhанай олзоборилгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ захиргаанай комитет хандаа. Эб найрамдалай, буу зэбсэг хураахын, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын, колониализмые усадхахын түлөө тэмсэл шангадхаха шухала гэжэ уряа соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Франциин, СССР-эй, Чехословакиин болон бусад оронуудай профсоюзна ажал ябуулагшад захиргаанай комитедэй сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Баруун Германиин милитаризмын болон үhөө нэхэхые эрмэлзэгшэдэй зүгhөө эб найрамдалай хэрэгтэ гай түбэг тохёолдуулагдана гэжэ тэдэнэр заагаа.

Партизанууд тэмсэнэ

ПАРИЖ, ноябриин 5. (ТАСС). Сайгонhоо холо бэшэ оршодог правительственна сэрэгүүдэй зургаан постые Урда Вьетнамай партизанууд hүүлшын хоёр үдэрэй туршада соо доботолоо. Правительствын сэрэгүүдэй зүгhөө 16 хүн алуулаа, 19 хүн hуарагүйгөөр үгы болоо.

Урда Вьетнамай партизануудай эдэ доботолгонууд тухай Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонhоо мэдээсэнэ.

Аэродромуудта доботолно

ХАНОЙ, ноябриин 4. (ТАСС). Урда Вьетнамай партизанууд 1963 оной сентябрьhаа 1964 оной октябрь хүрэтэр США-гай, мүн Урда Вьетнамдахи тэрэнэй туhамаршадай аэродромуудта ерөбэ дахин доботолжо, 100 шахуу самолёдуудыень hамна сохиhон, hандааhан байна гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной ноябриин 7.

Манай адрес, телефонууд
АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-… отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологических—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и … дов—34-05.
гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00265. Зак. № 1145.